

Өңірде 700 ауылдық жерге ИНТЕРНЕТ ТАРТЫЛҒАН

Жиында белгілі болғандай, өңірдегі 24 ауыл Трансте- леком ТОВЖ технологиясы арқылы жоғарғы жылдамдық- ты ғаламтормен қамтамасыз етілген. Бұл қатарды жыл соңына дейін 41 елді мекен толықтырады деп күтілуде.

Алматы облысының цифрлық технологиялар басқармасы» ММ-нің ақпараттық техноло- гияларды енгізу және дамы- ту бөлімінің басшысы Жандос Ақылдың сөзінше, 660 ауылдық елді мекен мобильді интернетке қол жеткізе алады. 2022 жылы тағы 3 ауылға, атап айтсақ, Алакөл ауданындағы Майқан ауылы, Жамбыл ауданының Еспе және Жартас ауылдары ғаламторға қосылады. Бүгінде «250+» жобасының шеңбе- рінде Ақсу, Жамбыл, Алакөл, Кербұлақ, Панфилов, Сарқан және Ұйғыр аудандарындағы 21 ауылдағы желілерді жа- ңарту жұмыстары жүргізілуде. Сонымен қатар баспасөз мәслихатында ғаламторға қосылуға мүмкіндік беретін ан- тенналарды орнатумен оның қауіпсіздігі де әңгімеге арқау болды.

Өз сөзінде Жандос Қанатұлы ұялы байланыс операторлары байланыс желілерін антенна-

**АЛМАТЫ ОБЛЫСЫНДА 732 АУЫЛДЫҢ 700-І
ИНТЕРНЕТПЕН ҚАМТАМАСЫЗ ЕТІЛГЕН. 220 АУЫЛҒА
ТАЛШЫҚТЫ ОПТИКАЛЫҚ БАЙЛАНЫС ЖЕЛІЛЕРІ
ТАРТЫЛДЫ. БҰЛ ТУРАЛЫ «JETISY MEDIA» АЛАҢЫНДА
ӨТКЕН БАСПАСӨЗ МӘСЛИХАТЫНДА МӘЛІМ БОЛДЫ.**

діңгек құрылымдарының санын көбейту арқылы ғана дамыта алатынын, оған түсіністікпен қарау керек екендігін баса айт- ты.

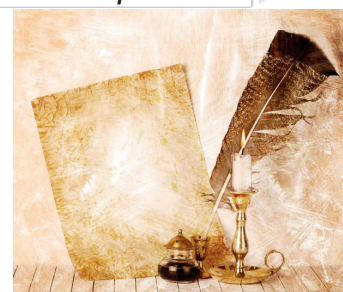
Ал, Қарасай ауданының тұрғын үй коммуналдық шаруашылық және тұрғын үй инспекциясы бөлімінің бас- шысы Ескендір Егеубектің айтуынша, халықты ұялы байланыспен қамтамасыз

етуге арналған жабдық ҚР байланыс саласындағы заңнамасына сәйкес алынған радиоэлектрондық құрылғыны пайдалану рұқсаттамалары- на сәйкес қолданылады. «Қарасай ауданында «Кселл», «Билайн», «Теле2», «Алтел» операторларының интер- нет таратушы антенна- лары орнатылған. Алматы қаласына жақын орналасуына

байланысты сапалы интернет- ке сұраныс жоғары. Өздеріңізге белгілі күшейткіш антеннала- ды орнатпас бұрын, байланыс операторлары санитариялық- эпидемиологиялық қорытын- ды және қоршаған ортаға эмиссияға рұқсат алады. Антенналары бар жабдық орнатылғаннан кейін қауіпсіз- дік нормаларының сақталуын қамтамасыз ету үшін өлшеулер жүргізіледі. Базалық станция- лар нормативтік талаптарға сәйкес орнатылатындықтан, оның жұмысы адам өмірі мен денсаулығы үшін қауіпсіз», – дейді Ескендір Егізбекұлы.

Осы жылдың 9 айында Алма- ты қаласы мен облысы бойын- ша өңірлік байланыс инспекция- сы тұрғындардың шағымдары негізінде 42 байланыс сапасы- на тексеру жүргізілген. Қазіргі уақытта цифрлық даму, ин- новациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігі байланыс операторлары өз міндеттеме- лерін жауапкершілікпен орын- дауы үшін мәлімделген пара- метрлерге сәйкес келмейтін байланысқа айыппұл мөлшерін көбейтуді қарастыруда.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

ШАРА АЯСЫНДА

МЕМОРАНДУМҒА ҚОЛ ҚОЙЫЛДЫ

Алматы облысы Кәсіпкерлер палатасының директоры Ләззат Шыңғысбаева мен Талдықорған қаласының көлік прокуроры – Данияр Манасбаев ынтымақтастық туралы меморандумға қол қойды. Келісімнің мақсаты – кәсіпкерлік субъектілерін құқықтық қорғауды күшейту.

Әріптестік аясында өңірлік палата мен көлік прокуратурасы кәсіпкерлердің проблемалық мәселелерін анықтау және шешу бойынша бірлескен кездесулер өткізіп, жұмыс топтарын құрады және басқа да іс-шаралар ұйымдастыратын болады.

«Бізде осы бағытта бизнестің бірқатар өзекті мәселелері мен ұсыныстары бар. Сондықтан көлік прокуратурасымен бірлесіп кәсіпкерлер қызметіне бөгет келтіретін жүйелі проблемалар мен кедергілерді

анықтау бойынша жұмыстарымызды жалғастыратын боламыз», – деп айтты облыстық кәсіпкерлер палатасының директоры Ләззат Шыңғысбаева.

Сондай-ақ, көлік прокурорлары кәсіпкерлердің құқықтарын қорғау бойынша мобильді топ құрды. Топ жұмысы көлік саласындағы кәсіпкерлердің құқықтары мен заңды мүдделерінің бұзылуының әрбір фактісіне жедел ден қоюға бағытталған.

Ш. ХАМИТОВ.

ДЕНСАУЛЫҚ – ЗОР БАЙЛЫҚ

ҚАПАЛ АУРУХАНАСЫНДА АШЫҚ ЕСІК КҮНІ ӨТТІ

Төрт мыңға жуық халқы бар Ақсу ауданына қарасты Қапал елді мекеніндегі ауылдық ауруханада «Ашық есік күні» ұйымдастырылды.

Шараға қапалдықтар ғана емес, ауылға жақын маңдағы Суықсай, Көшкентал және Арасан елді мекендерінің тұрғындары да келді. Бұл күні аудан орталығы аурухана-сынан арнайы келген мамандар: хирург, эндокринолог, көз дәрігері (окулист), лор, невропатолог, ультратрадыстық диагностика дәрігері арнайы қабылдау жүргізді.

Ауылдық аурухана меңгерушісі Әлия Тойлыбаеваның айтуынша, іргесі 1985 жылы қаланған ауруханада барлығы 60 маман ел денсаулығын нығайтуда қалтқысыз қызмет етуде. Орта буынды мамандардан бөлек 4 дәрігер бар. Оның 2-еуі терапевт болса, екеуі балалар дәрігері (педиатр). Ауылдық ауруханада күндізгі емхана және стационар жұмыс істейді. Емханада ай сайын 70-ке жуық адам ем қабылдаса, стационарда жоспарлы және арнайы жолдамамен келетіндерге қызмет көрсетіледі.

тудыруды басты міндет етіп отырғаны қуантады», – деп ағынан жарылды аурухана меңгерушісі.

Ауданнан арнайы келген мамандарға тексерілуге келген тұрғындардың қуанышында шек болмады. Олар ақ халатты абзал жандарға дән риза екенін айтып, ақ жарма тілектерін де жаудырды.

Айым КОЛҰЯ, Қапал ауылының тұрғыны: – Аудандағы мамандарға жете алмай жүрген тұрғындар үшін осындай «Ашық есік» күнін ұйымдастырған ауылдық аурухана ұжымына айтар алғысым шексіз. Мұнда баламды көрсету үшін арнайы келдім. Нәтижесінде, невропатологтан, көз дәрігерінен және құлақ пен жұрынды қарайтын лор маманынан өтіп, олардың арнайы кеңесін алдық. Әр маман бізді жылы қарсы алып, қандай ем алу керектігін де жазып берді. Осындай шара жиі ұйымдастырылса жақсы болар еді. Барлық дәрігерге аналық ризашылығымды білдіремін.

Ғалия ЫРЫСБАЕВА, ауыл тұрғыны: – Ауылдағы халық үшін бұл деген керемет шара болып отыр. Ауданнан арнайы дәрігерлер келіп, тексеру жүргізеді дегенді есті сала келдік. Бір мен ғана емес, ауруханаға тексеруден өтуге келген халықтың қарасы қалың. Өзім невропатолог, эндокринолог дәрігерлеріне тексерілу үшін келдім. Негізгі, мұндай шара бірінші рет ұйымдастырылып отырған жоқ. Әр айдың соңында ауданнан арнайы дәрігерлер келіп, медициналық көмектерін береді. Бұл жолы да осындай профилактикалық тексеру ұйымдастыру – ел үшін жасалған керемет дүние деп есептеймін.

Күндізгі сағат төртке дейін жалғасқан «Ашық есік» күнінде 150-ден аса адам мамандардың тексерілуінен өтсе, оның 30-ға жуығы балалар болды. Келушілердің басым бөлігі невропатолог пен көз дәрігеріне жүгінді. Невропатологтың қабылдауында 50-ге тарта адам болса, 40-қа жуық адам көз дәрігеріне қаралды.

Өз кезегінде аудандық аурухананың бас дәрігері Салтанат Мықтыбаева келген адамдардың дерлігі қанағаттанарлық жағдайдағы медициналық тексеруден өтіп, кеңестер алғанын, алдағы уақытта мұндай шараның басқа ауылдарда да жалғасын табатынын айтты.

Сарби ҚАСЫМБЕКҚЫЗЫ
ҚАПАЛ АУЫЛЫ,
АҚСУ АУДАНЫ.

ПАРТИЯ ТЫНЫСЫ

Тәуелсіздік – қастерлі ұғым. Өскелең ұрпақтың санасына сіңіру мен азаттық тыңайшықты белгісі екендігін ұғындыру маңызды міндеттердің бірі. Қазақстан Республикасы Тәуелсіздік жылдарында Елбасының көш басшылығымен барлық қиындықтан өтіп, қуатты мемлекет тіңіргесін қалап, енді егемендіктің төртінші он жылдығына қадам басты, бұл еліміз үшін аса маңызды кезең.

БІРЛІГІМІЗДІ БЕКЕМДЕП, ЕЛ ҮШІН ЕҢБЕК ЕТЕЙІК

«Бүгінде біз іске асырып жатқан елімізді жүйелі түрде жаңғырту жұмысы адамдардың қоғамдағы, экономикадағы, мәдениеттегі мүмкіндіктерін ашуға бағытталған. Мемлекеттік жоспарлау мен басқару салаларындағы соңғы өзгерістер де осы мақсатты көздейді. Біз өңірлік деңгейдегі теңсіздіктер мен кедергілерді біртіндеп жоямыз. Өйткені бізге қуатты Тәуелсіз Қазақстанды құру үшін аймақтардың бәсекеге қабілетті болып, әр ауыл мен қаланың тұрақты дамығаны керек», – деді Мемлекет басшысы. Сондықтан еліміздегі тұрақтылық пен бейбітшілікті сақтау үшін осы бағытта аянбай еңбек етуге тиіспіз. Әсіресе, Тәуелсіздіктің 30 жылдығында мемлекеттік маңызы бар жұмыстарды жандандыру керек. Осыған байланысты, Партияның 2021-2025 жылдарға арналған «Өзгеру жолы: Әр азаматқа лайықты өмір!» Сайлауалды бағдарламасының орындалуы бойынша бекітілген Жол картасының бағдарламасында көзделген нысандар мен көрсеткіштерге тиімді және сапалы қол жеткізу, олардың жүзеге асырылуын бақылау мақсатында жыл басынан Талдықорған қалалық мәслихат жанындағы «Nur Otan» партиясы депутаттық фракциясының 3 отырысы өтті. Бір Конференция, саяси кеңес бюросының 3 отырысы өтті.

Осы Сайлауалды бағдарламаның орындалуын жүзеге асыруда 8 қоғамдық кеңес құрылды. Жыл басынан 8 қоғамдық кеңестің – 30 отырысы өтті. Отырыстарда 8 қоғамдық кеңестердің жұмыс жоспары бекітіліп, азаматтарымыздың әл-ауқатын арттыру бойынша барынша ойластырылған шараларды іске асыру, бақылау жұмыстары және кеңес мүшелерінің 62 ұсыныстары назарға алынды. Партияның өз сайлауалды тұғырнамасын тиімді іске асыруы еліміздің өркендеуін, әділдіктің үстемдігін, заңдылық пен тәртіптің сақталуын қамтамасыз ететініне мемлекет басшысының сенімі мол.

Бетпе-бет келіп отырған қиындықтар партияның саяси тұғырнамасында көрініс тапқан құндылықтардың ерекше маңыздылығын тағы да растады. Бұлардың қатарында – Адам, Бостандық, Заң үстемдігі, Әділдік, Бірлік, Болашаққа нық қадам, Отбасы мен дәстүр секілді қастерлі ұғымдар бар. Осы ұғымдарды және барша қазақстандықтардың мүддесін ескеру елдегі тұрақтылық пен бірліктің негізіне айналды. Осы ұғымдарды қастерлеу мақсатында партияның - 7 жобасы (Кедергісіз келешек, Ардагерлерді ардақтайық, Бақытты отбасы, Жастар – Отанға, Құтты мекен, Халыққа көмек, Ұлттық мұра) бойынша қалалық мәслихат депутаттары – депутаттық фракция

мүшелері тұрақты түрде тұрмыс деңгейі төмен отбасы балаларына мектепке баруы үшін қайырымдылық көмек көрсетуде және көпбалалы аналарға, ардагерлерге, мұқтаж жандарға қаржылай, азық-түлік себеттерімен, гуманитарлық көмек көрсетуде.

Жыл басынан «Nur Otan» партиясының Талдықорған қалалық филиалының қоғамдық қабылдау бөлмесіне - 1057 өтініш түсті, оның 847 оңтайлы шешілді және 203 өтініш бойынша дұрыс бағытта консультация берілді. Осы жұмысқа қалалық мәслихатының "Nur Otan" партиясының депутаттары белсенді қатысты.

2021 жылдың басынан «Nur Otan» партиясының қалалық филиалында 210 қабылдау өткізілді, оның ішінде әкім, әкімнің орынбасарлары – 25, мемлекеттік және құқық қорғау органдарының басшылары – 91, барлық деңгейдегі депутаттар - 71. Қабылдауға келген азаматтарға барынша жан жақты заңды кеңестер, қаржылай, азық-түлікпен демеушілік көмектер көрсетілді.

Мемлекет басшысы Қ. Тоқаев: «Nur Otan» партиясы ел тағдырына жауапты ең басты саяси күшке айналды. Халқымыз бізге қашанда зор сенім артады. Әсіресе, жаһандық дағдарыс кезінде ел аманатына ерекше көңіл бөлуіміз керек. Бүкіл әлемге тараған пандемия Қазақстанға да оңай тиген жоқ. Мемлекет азаматтардың денсаулығын қорғау үшін барлық қажетті шараны қабылдады. Партия тарапынан халыққа ұдайы қолдау көрсетіліп келеді. «Nur Otan» белсенділері мен еріктілері мұқтаж жандардан көмегін аяған жоқ. Осындай нақты жұмыс пен шынайы жанашырлық береке-бірлігімізді арттыра түседі. Қазақстан қазіргі жағдайға қарамастан, стратегиялық даму мақсаттарын дәйекті түрде жүзеге асырады. Бұл ретте, Елбасы саясатының сабақтастығын қамтамасыз ету – негізгі міндеттің бірі» – деген сөзін алға тартып «Nur Otan» партиясының Талдықорған қалалық филиалы қаламызды экономикалық тұрақты қала, жайлы қала, әлеуметтік-бағытталған қала, жастарға арналған қала, тарих пен мәдениетті дамыту, ашық және есеп беретін жергілікті органдар, қауіпсіз қала болып дамуына ықпал етіп, әрі қарай өз жұмысын жалғастыруда. Көздеген мақсаттарымызға қол жеткізуге, мықты мемлекет болу үшін ұлттың ұйыса білуі айрықша маңызды, шын мәнінде, ұйымдасқан ұтады.

«Ынтымақ жүрген жерде ырыс бірге жүреді» деп халқымыз бекер айтпаған. Біздің күш-қуатымыз – берекелі бірлікте! Ендеше, бірлігімізді бекемдеп, ел үшін еңбек етейік!

Аманжол ЖАЗЫҚБАЕВ,
«Nur Otan» партиясы Талдықорған қалалық филиалы төрағасының бірінші орынбасары, қалалық мәслихат депутаты.

– Біздің басты міндетіміз – аурудың алдын алу, науқастың диагнозын дөп тауып, уақытында ем-шара қолдану. Халықты дәрігерлік тексерістен өткізіп тұру, – деген Әлия Шормакқызы тұрғындар ауданға бармай-ақ талдауларын (анализ) тапсыра алатынын, оның қорытындысы жылдам шығатынын айтты. Сонымен қатар рентген кабинеті де жұмыс істейді екен.

«Әр айдың соңында ауданнан арнайы келген мамандар ауыл тұрғындары үшін медициналық қызмет көрсетеді. Аудандық ауруханаға бара алмайтын халық үшін қол жетпес мүмкіндік. Бірнеше маманмен қатар ультратрадыстық диагностика дәрігері де келді. Осы маманға бара алмай жүрген жүкті әйелдер үшін де тиімді. «Ашық есік» күні аясында аудандық аурухана басшысы өзі бастап халыққа қолайлы жағдай

ФОРУМ «DIGITALBRIDGE»

ПРЕЗИДЕНТ РАСКРИТИКОВАЛ

РАБОТУ ВИЦЕ-МИНИСТРОВ, ОТВЕТСТВЕННЫХ ЗА ЦИФРОВИЗАЦИЮ

По сообщению 365info.kz, Глава государства посетил ежегодный международный технологический форум «DigitalBridge» на тему «DigitalEraLifestyle».

В ходе посещения президенту презентовали аллею стартапов и рассказали о текущей деятельности IT-экосистемы AstanaHub. Затем под председательством Касым-Жомарта Токаева состоялось заседание Комиссии по вопросам внедрения цифровизации, сообщает пресс-служба Акорды. Заслушав участников встречи, глава государства выступил с речью, отметив, что практическая, прикладная цифровизация — наша стратегическая задача и государственный приоритет. Исходя из этого, Касым-Жомарт Токаев заявил о необходимости сконцентрироваться на ряде приоритетных задач.

В частности, глава государства указал на важность постоянной актуализации содержания госуслуг. «Задача не в том, чтобы просто конвертировать сервисы из офлайн в онлайн. «Цифра» должна сократить само количество запросов, ответов, согласований. Государственные услуги должны быть комплексными и проактивными».

Цифровую трансформацию госорганов следует рассматривать как инструмент борьбы с бюрократией, коррупцией и неэффективностью», — считает президент. Касым-Жомарт Токаев поручил правительству совместно с НПП «Атамекен» провести ревизию всех оказываемых госуслуг и обеспечить их цифровую оптимизацию. С практической точки зрения он выделил две наиболее про-

блемные сферы — строительство и земельные отношения.

Говоря о ситуации в строительной отрасли, глава государства заявил о необходимости поэтапного перехода от бумажных документов к цифровому формату при подготовке технико-экономических обоснований, проектно-сметной документации и государственной экспертизы. «Предстоит обеспечить современное нормативное правовое регулирование применения BIM-технологий. Это существенно сократит сроки, уменьшит коррупционность этой сферы и, конечно, снизит стоимость строительства. Прошу правительство определить данную сферу в качестве одного из приоритетов работы Цифрового офиса», — сказал он. В земельной сфере, как полагает президент, цифровизация поможет решить проблемы с прозрачностью распределения земель и очередями. Касым-Жомарт Токаев поручил полностью оцифровать выбор и выделение земельных участков под бизнес, ускорить работу по

созданию Единого государственного кадастра недвижимости и ввести данную информационную систему в промышленную эксплуатацию не позднее первого полугодия 2022 года.

«Цифровые инструменты следует активно и масштабно внедрить для определения качества строительных работ. Основные строительные компании осваивают огромный объем государственных средств для строительства жилья, школ, больниц, дорог и других важных объектов большой социальной значимости. Но качество этих объектов, прямо скажем, зачастую «ни в какие ворота не лезет», вызывает большие сомнения».

Это приводит к возмущению граждан. Поэтому правительство должно обратить самое пристальное внимание на эту проблему и использовать цифровые инструменты», — сказал глава государства. Президент подверг критике результативность работы вице-министров, ответственных за цифровизацию.

По его словам, их главная задача должна заключаться в реализации цифровых реформ и преобразований, а не в текущей бюрократической работе. В связи с этим президент потребовал до конца года разработать четкие KPI для каждого цифрового вице-министра, поручив Премьер-министру пересмотреть подходы к их деятельности и дать оценку кадровому составу. Наряду с этим Касым-Жомарт Токаев высказал мнение, что обществу без участия бизнес-сообщества, а

конкурентоспособность компаний уже давно определяется уровнем их цифровизации. «По оценке «Siemens», 80% отечественных промышленных предприятий имеют крайне низкий уровень автоматизации — на уровне Индустрии 2.0. Напомню, мы живем в эпоху Индустрии 4.0. Это комплексный вызов, четкий и внятный ответ на который должен быть сформирован как с концептуальной, так и с практической точек зрения».

Следует расширять эффективные инструменты поддержки цифровых решений, в первую очередь, в обрабатывающем секторе», — сказал глава государства. Отдельный блок в речи президента был посвящен конкурентоспособности отечественной IT-индустрии. Как считает Касым-Жомарт Токаев, практически весь отечественный бизнес в этой сфере ориентирован на внутренний рынок, во многом — на удовлетворение спроса государственного и квазигосударственного секторов. «Экспорт IT-решений может и должен стать одним из значимых направлений диверсификации отечественной экономики. Первые шаги мы уже сделали. Сегодня на выставке мы видели конкурентоспособные IT-продукты, а также сильные молодые IT-команды».

Им следует всемерно помогать», — сказал глава государства. Президент также обратил внимание на качество IT-образования, назвав этот вопрос задачей национального масштаба. «Поручаю правительству рассмотреть вопрос привлечения частных IT-школ к массовой подготовке IT-кадров. Отдельного внимания требует система повышения IT-квалификации в государственном управлении. Государственные служащие должны понимать технологические тренды, уметь си-

стемно анализировать события и данные.

Они должны говорить с IT-бизнесом на одном языке», — сказал Касым-Жомарт Токаев.

Глава государства вновь высказал недовольство качеством интернета и связи в стране. «Для многих уже стало нормой продавать «кота в мешке». Рекламируются одни параметры интернета, а по факту предоставляются совершенно другие, и не в сторону улучшения. Расхождение, по моим данным, даже в столице, может достигать 40–50%».

Этот, по сути, обман потребителей, и эта практика должна быть решительно прекращена. Поручаю Правительству законодательно регламентировать административный состав и санкции за такого рода нарушения. Мы постоянно говорим почти о стопроцентном охвате всех населенных пунктов на территории Казахстана. Давайте разберемся, на самом деле это существующая практика или нет? Или выдаем желаемое за действительное?» — поручил выяснить он. Другой важной задачей Касым-Жомарт Токаев назвал обеспечение безопасности персональных данных.

«Нужно понимать, что формирование цифровой инфраструктуры означает и ответственность за ее безопасность, то есть качественную правовую и физическую защиту персональных данных. Это касается не только систем государства, но и цифровых экосистем, которые тесно интегрированы с государством. Правительству следует разработать пакет законодательных изменений по ужесточению ответственности за потерю или кражу персональных данных граждан», — сказал президент.

В заключение глава государства поблагодарил всех членов Комиссии и приглашенных экспертов за содержательный диалог, выразив уверенность в том, что участие всех стейкхолдеров позволит вывести работу Комиссии на новый уровень и обеспечить цифровую трансформацию Казахстана.

ЦЕНООБРАЗОВАНИЕ

ПРЕМЬЕР-МИНИСТР РК АСКАР МАМИН ПРОВЕЛ В ЦИФРОВОМ ОФИСЕ ПРАВИТЕЛЬСТВА СОВЕЩАНИЕ С УЧАСТИЕМ РУКОВОДИТЕЛЕЙ ЦЕНТРАЛЬНЫХ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ И АКИМОВ РЕГИОНОВ ПО ВОПРОСАМ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЦЕН НА СОЦИАЛЬНО ЗНАЧИМЫЕ ПРОДОВОЛЬСТВЕННЫЕ ТОВАРЫ (СЗПТ), СООБЩАЕТ ZAKON.KZ.

ЗАМЕДЛИЛСЯ РОСТ ЦЕН

цен на социально значимые продукты. За прошедшую неделю рост цен на социально значимые продовольственные товары составил 0,1%.

За прошедшую неделю рост цен на социально значимые продовольственные товары составил 0,1%. На это повлияло удорожание цен на яйца на 0,7% и капусту на 0,8%. В то же время отмечается снижение цен на лук (-0,9%), крупу гречневую (-0,6%), говядину и рожки (-0,1%). Цены на творог, морковь, масло подсолнечное, рис и сахар не изменились.

В целом в октябре 2021 года динамика цен на СЗПТ демонстрирует более медленные темпы (0,7%) по сравнению со средними значениями за аналогичный период в 2016—2020 годах (1%).

Финансирование «оборотной» схемы в регионах достигло 46,1 млрд тенге. Целевой уровень обеспечен на 92,2%. Закуплено 373 тыс. т социально значимых товаров, что на 22% больше показателей прошлой недели.

Обеспеченность СЗПТ на трехмесячный период по стране составляет 115,7% (+23 п.п. за неделю). За неделю значительное увеличение запасов зафиксировано в Павлодарской, Мангистауской, Туркестан-

ской областях.

В рамках форвардного закупа в 2021 году законтрактовано 769,3 тыс. т продукции, в т. ч. 684 тыс. т мягкой пшеницы. К настоящему времени в АО «НК «Продкорпорация» поставлено 442,8 тыс. т, или 57,5% от законтрактованного объема. Пшеницы поставлено 427,6 тыс. т, или 62,5% от объема закупа.

За прошедшую неделю Агентство по защите и развитию конкуренции назначило расследование в отношении реализатора яиц куриных в Туркестанской области. Заключено 10 актов антимонопольного комплаенса с региональными торговыми сетями и крупным оптовым поставщиком подсолнечного масла о снижении торговых надбавок на СЗПТ. Всего по республике заключено 135 актов антимонопольного комплаенса.

В регионах, где наблюдается повышение цен, завершается анализ товарных рынков и начинается расследование в отношении производителей мяса кур и яиц куриных.

Премьер-министр поручил акимам регионов усилить работу по увеличению финансирования «оборотной» схемы, довести трехмесячные запасы по продуктам до рекомендованных объемов, повысить темпы поставки зерна в АО «НК «Продкорпорация» в рамках форвардного закупа, а также оперативно реагировать на факты превышения торговых надбавок субъектами торговли.

Глава правительства подчеркнул важность проведения системной работы по сдерживанию цен на социально значимые продукты питания и в целом эффективной реализации комплекса мер антиинфляционного реагирования.

ЗАКОНОПРОЕКТ

ОСТАНУТСЯ ЛИ КАЗАХСТАНЦЫ БЕЗ КОНИНЫ

Источник: Sputnik.kz. Во многих странах мира, где нет культуры употребления конины, эта традиция кочевых народов считается варварской. Казахстанцы забеспокоились, смогут ли они «легально» есть свои национальные блюда из конского мяса. Министр экологии, геологии и природных ресурсов Сериккали Брекешев ответил на вопрос о том, не войдет ли поедание конины под запрет закона о защите животных.

Депутаты мажилиса в первом чтении одобрили законопроект «Об ответственном отношении к животным». В нем предусмотрены меры по ужесточению наказания за издевательства над животными. Отдельно прописаны пункты по умерщвлению и обращению с телами животных.

Журналисты обратились к министру с вопросом о том, насколько традиция казахстанцев употреблять в пищу мясо лошадей противоречит нормам рассматриваемого закона.

Министр в своем ответе подчеркнул, что запрещать поедание конины казахстанцам не будут.

«У каждого народа есть свои особенности, свои традиции. Это (употребление конины — Sputnik) — наша традиция. Если в Китае, к примеру, едят змей — это же не говорит о том, что мы должны поменять свои предпочтения... Запрещать (есть конину — Sputnik) никто не будет», — ответил глава Минэкологии. Заботится ли министр экологии о животных лично?

Также Сериккали Брекешев ответил на вопрос о том, держит ли у себя домашних животных.

«У меня дома нет животных. Из приюта тоже не брал, потому что у меня аллергия на шерсть животных», — поделился министр.

Ранее депутаты мажилиса задались вопросом о том, насколько нормы закона о защите животных коррелируют с правилами национальных видов спорта — кокпара и байги. Глава Минэкологии заверил, что нормы нового закона не касаются национальных игр, а пресекают намеренное причинение вреда животным.

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

ЖАРКЕНТТІК ДИҚАНДАР жүгері бағасына налып жүр

Елімізде азық-түлік бағдарламасын орындауда жүгерінің адамға да, малға да азықтық қасиеті орынды бағаланып отыр. Сондай-ақ өнеркәсіпте бағалы шикізат есебінде әр түрлі мақсаттарға пайдаланылуы біздің республикамызда жүгеріні кең көлемде өсіру қажеттігі мен мүмкіншіліктерін айқындады. Республикамызда тың және тыңайған жерлердің игерілуі қуатты егіншілігі мен мал шаруашылығы дамыған ірі шаруашылықтар құруға негіз болды. Қазіргі уақытта жыл сайын республиканың барлық аймақтарында егіс үшін 2,8 миллион гектар, Оңтүстік және Оңтүстік-шығыс облыстарында дәндік жүгері есебінде 140 мың гектарға өсіріліп келеді. Оңтүстікте дәндік, сүрлемдік жүгеріден тұрақты мол өнім алынып жүр. Ал, Солтүстік аудандарда жылы кезең қысқа болатындықтан, жүгерінің бапталуы, өсу мерзімі 95-100 күннен аспайды. Сондықтан, мұнда жүгерінің ерте пісетін бұдан және сортты тұқымдары сүрлем үшін егіледі.

Диқан қауымы қоңыр күз келсе алажаздай төккен маңдай терлерінің өтеуі қайтама, қайтпайма деп алаңдайтын болды. Оның басты себебі, ерте көктемде жер жыртып, тұқым себер уақытта «күнге қарап құбылған күнбағыстай жа-

шырылдап жүр. Тіпті, 2020 жылдан басталған «пандемия мен Ковид-19» індеті ауыл шаруашылығымен өнім өндіретін кәсіпорындардың экономикалық ахуалын тежеп келеді. «Жығылғанға жұдырық тиіпті», – дегендей, бытырдан бері бастау

нармай бағасы көтеріліп шыға келеді. Қарызданып-қауғаланып, күзгі жиын-терін кезінде есептесеміз деп жүргенде, жанармай бағасы тағы құбылып, шаруаларды ала шапқынға салады. Ірі шаруалар болмаса ұсақ шаруалардың тұқым себу, оны күтіп-баптау, суғару және күзгі жиын кезінде жалдайтын техниканы есептесеңіз, зар жылап жүрген шаруаларды көресіз. Техникаға қажетті дизель отынының құны жылдап емес, көктем мен күз кезінде қымбаттауы диқан қауымды «танауын тасқа соққан балықтай» сансыратып жіберді. Оның үстіне «кісідегенің кілті аспанда», – дегендей, өндірген өнімдерін өткізетін уақытта, сатып алушыларда өнімнің бағасын бұлдап, бұлталаққа салады дейді шаруалар. Жалпы, Жетісу өңірінде астық және қызылша мен жүгері өнімдері диқан қауымының басты табыс көзі. Қызылша мен жүгеріге субсидия бөлініп келеді. Алайда, жылдан-жылға қымбатшылыққа ұрынған шаруалар несиеге алған техникаларының өтеуін төлеп бітпей жатып, шығынға батып жатқандарын айтып, бозторғайдай

алған қуаңшылықта, әрі жазғы маусымдағы су тапшылығы, жауын-шашынның сирек болуы өнімнің бітік шығуына кедергі болды. Мал азығын дайындау үлкен мәселеге айналды. Қазақстанның Батыс және Оңтүстік Қызылорда, Солтүстік өңірлерде ірі қара мен жылқы, ұсақ малдар қырылып қалды. Күні бүгінде мал азығының бағасы да аспандап тұр. Кейбір шаруалар қыстық азықтарының жетіспеушілігінен қара күзде мал бағасын түсіріп сатып жатқандарын айтуда. Қалай болғанда да шаруа қауымы енді өндірген өнімдерін тиімді бағаға өткізгісі келеді. Мәселен, дала аруы атанған жаркенттегі диқан қауымы үшін қазір қарбалас науқан басталып кетті. 26586 гектарға егілген жүгерінің бүгінгі таңда 23000 гектары орылып бітті. Енді 3000 гектардай қалды, – дейді Панфилов ауданы әкімінің ауыл шаруашылығына жауапты орынбасары Шухрат Курбанов. Диқан қауымды екі ұдай күйге салып қойған жанармай бағасы 292-ден, 325 теңгеге шарықтаған. Шаруалар үшін жасалған жеңілдік қыркүйек, қазан айында 198 теңгеден айналыпты.

Бұл бағаның өзі де диқан қауымына ауыр тиіп тұр. Мәселен өткен жылы дизель отынының бағасы 187 теңге болған-ды. Қазір жаркенттік дихандардың өндірген өнімдерін қайта өңдеумен айналысатын екі зауыт жұмыс жасауда. Шикізатты сатып алушылар жүгерінің бір килограммын 90 теңгеден алуда. Ал, үкіметтен берілген субсидияны

шысы Ж.Наймантаев, «Жаркент Крахмал-сірне» зауытының директоры В.Халиков Пенжім ауылдық округінің 2 қырманында жиналыстар өткізіп, түсініктеме жұмыстарын жүргізгендерін айтты.

– «Қазіргі таңда бізде жүгеріні қайта өңдеумен айналысатын Панфилов өңірінде 2 зауыт жұмыс жасап тұр. Атап айтқанда 1-ші: «Жаркент Крахмал-сірне зауыты». 2-ші: Пенжім округінде құрғақ порт аймағында салынған «Феникс Фит Мэллс» комбикорм зауыты және оның сыртында «Шамалған крахмал-сірне» зауыты жүгеріні қабылдайды. Бүгінгі «Жаркент крахмал-сірне» зауытының қойған бағасы құрғақтығы 14 пайызға дейінгі жүгеріні 90 теңге, ал ылғалдығы 20 пайызға дейін 80 теңге болуда. Бұл негізі бастапқы баға. Оның сыртында осы қайта өңдеу орындарына өткізілген жүгерінің килограммына 6 теңгеден мемлекет тарапынан субсидия төленеді. Сонда жүгерінің бағасы 14 пайызға дейінгі ылғалдылықпен 96 теңге 20 пайызға дейінгі ылғалдылықпен субсидияны қосқанда 86 теңгені құрайды.

Ауыл шаруашылық мамандарымен және тауар өндірушілермен бірігіп жасаған 1 гектар шығынын есептеген кезде гектарына барлық технологияны қолданған жағдайда шығын 300 мың теңгені құрайды. 1 гектар жерден орташа есеппен 5 тонна жүгері жиналатын болса оны 5х91 көбейтсеңіз 455 мыңға теңге одан шығымын 300 мың теңгені шығарса 1 гектар

жерден 155 мың теңге таза пайда қалады. Бұл жерде жалпы орташа өнім есептелді. Ал 5-8 тонна аралығында алған жағдайда бұл көрсеткіш жоғары көтеріледі.

1 гектарға кеткен 300 мың теңге шығынын есептегенде жанармайдың және техникамен істелетін қызметтер гербецид, тұқым минералды тыңайтқыштарды пайданылған судың және сушының барлығын қымбаттаған бағалары ескеріліп есептелінген», – дейді. Алайда, жүгерінің бір килограммы 150 теңгеден болсын деген диқан қауымының басты талабы қазір орындалмай тұр. 90 теңгемен мемлекеттен бөлінген субсидия бағасымен 96 теңгеге қанағаттанбаған кейбір шаруалар жүгерілерін қоймаларына сақтап, көктемде саудалағанды қалайды. Бірақ, оның ылғалдылығы мен сақтау процесіндегі таза өнім болса жақсы. Ал, көгертіп алса, оны өткізу қиямет-қайымға айналады. Тіпті, мұрты бұзылмай сақталды дегеннің өзінде, жүгері бағасы бидай бағасымен пара-пар болуда. Бидай бағасы қымбаттаса, жүгері де қымбаттайды екен. Шаруалардың ұтылып жатқандағы бір себебі егістік басынан комбайнмен орылған жүгеріні бірден тасымалдап әкететіндер 86 теңгеге бағалауда. Себебі, оның ылғалдығы басым дейді. Ал, қырымдарға жайып, сұрыптап, кептіріп өткізгенде салмақ жоғалтатынын айтуда. Шикізатты қайта өндірушілердің де өз есебі бар. Саудаласа келе шаруалар-

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ

ды өз талаптарына көндіруде. Аудан әкімдігінің басты міндеті жинаған өнімді дер мезгілінде өткізіндер деп шаруаларды үндеп бағуда. «Былай тартсаң арба, былай тартсаң өгіз өледінің» – керін көрген шаруалар үшін алажаздай тартқан мөхнатының жемісін жегісі-ақ келеді. Алайда, ылғалдығы басым болса, 86 теңгеден өткізген жүгеріден зиян шекпесе, пайда көрмесі айдан анық. Мал азығы мен түрлі крахмалдық өнімдер өндіретін жүгерінің пайдасы ұшан-теңіз. Тіпті,

құс фермалары осы жүгері өніміне мол тапсырыс беріп жатады. Тек қана Панфилов ауданы ғана емес, көрші Ұйғыр ауданыда ежелден осы жүгері өнімімен айналысып келген. Соңғы жылдары мал азығы үшін Жетісу өңіріндегі барлық шаруалар осы жүгері өніміне жаппай көшкен. Талғар, Іле, Көксу тағы да бірқатар аудандар жүгері егіп, мал сүрле-мін дайындауда. Кешегі кеңестік кезеңде жалпы республика бойынша ғана емес, 15 одақтас республикаға атағы жайылған Пан-

филов ауданы дала аруын өсіруден рекордтық көрсеткіштерге жеткенді. Тіпті, миллионер колхоз, совхоздар қала типтес ғимараттар салып, одақтың барлық көлемінен Жаркентке тәжірибе алмасуға келіп жататын. Екі мәрте «Еңбек Ері» атанған Николай Голавацкий құмды өңір «Құндыздыға» жоңышқа егіп жаңалық ашқан-ды. Б.Біләлов, Ы.Қожахметов, Н.Сауранбаев сынды саңлақтар шыққан өңірден бүгінде олардың ізбасарларын таба алмайсыз. Себеп, заман басқа, заң

басқа, ұжымдық шаруашылық деген аты болғанымен қам-қарекеті жекенің мүддесі. Нарықтық жүйеге көшіп, жекешелендіру басталғанда «балапан басымен тұрымтай тұсымен» кеткен дәуір келіп, рекордтық көрсеткіш түгілі өндірген өнімдерін дұрыс бағаға саудалай алмаған диқаншылар, біресе үкіметке, біресе сан құбылған жанармай бағасына жаутаңдап қалды. Бейнеттен көз ашпаған шаруалар көктемгі қарбаластан бастап жер жырту, тұқым себуден бөлек,

жүгері басы қылтиып шыққанда, су үшін қызыл кеңірдек болып жатады. Судың басы мен аяғында отырғандардың арасындағы қарама-қайшылықтар мен су бағасы да біраз жылдан бері шу болып келеді. Енді, міне, шикі өнімді саудалауда зауыт өкілдерімен келісімге келсе, бірі келісе алмай, қара күздегі тайталас басталды. Шерхан Мұртазаның тілімен айтсақ : «бір кем дүние».

Айтақын МҰХАМАДИ

МЕЗГІЛ МӘСЕЛЕСІ

ЖАҢА АВТОБУСПЕН БІРГЕ ХАЛЫҚТЫҢ ТЫНЫСЫ КЕҢІГЕНДЕЙ БОЛДЫ ДЕСЕК ТЕ, ҚАЛАШІЛІК КӨЛІКТЕРДІҢ ҚОЗҒАЛЫСЫНА ТҮРҒЫНДАРДЫҢ НАРАЗЫЛЫҒЫ БАСЫМ БОЛЫП ТҰР. ОЛАРДЫҢ ДЕРЛІГІ КҮННІҢ СУЫҒЫНДА, ӘСІРЕСЕ, КЕШКІЛІК УАҚЫТТА АЯЛДАМАДА АВТОБУСТАРДЫ САҒАТТАП КҮТУГЕ ТУРА КЕЛЕТІНІН АЙТАДЫ.

Қазіргі таңда Талдықалада 195-ке тарта автобус бар. Ал, тұрғындар наразылығын тудыратын басты нәрсе – автобустардың интервалдары тым ұзарып кеткен. Салдарынан жолаушылар қоғамдық көлікті ұзақ уақыт күтуге мәжбүр. Интервал стандартқа сай болуы үшін алғашқы аялдамадан соңғы аялдамаға дейінгі уақыт бір сағатты құрауы тиіс. Ал шын мәнінде, бұданда көп уақыт жұмсайтын автобустар да бар. Бұқара халықтың кейбірі осындай мәселе жайлы шағымданда, кейбірі шағын аялдамаларға, одан қала берді оқушылар мен студенттерді көрсе тоқтамай кететінін айтып шағымдануда.

Халық айтса, қалып айтпайды демекші, қоғамдық көліктің аздығынан таңғы, кешкі мезгілде жұрт діттеген жеріне уақытылы жете алмайтыны рас-ақ. Осыдан кейін жолаушылар амал жоқ таксиге отыруға мәжбүр. Дәй тұрғанмен такси қызметіне жүгінуге кез келгеннің қалтасы көтермейтінін қосыңыз... Аялдамаға ілінген тақтайшаларда көрсетілгендей, автобустардың аралық жиілігі бар болғаны 5-10 минут және таңертеңгі сағат 06:00-ден кешкі 23:00 уақыт аралығы деп жазылған. Ал, кей автобустарды кемінде жарты сағаттай күтуге тура келеді. Күту былай тұрсын, кешкі 20:00-ден кейін қаладан бірде бір қоғамдық көлікті таппай қалатын сәттер болады. Ал, сенбі мен жексенбіде автобустың жүру жиілігі мүлдем азаяды. Неге???

Естеріңізде болса, қала ішіне қатынайтын тозығы жеткен автобустарды жаңарту мақсатымен «СарыарқаАвтоПром» ЖШС-нің «Ақнар», «Жан ел», «Сайман», «Таксопарк», «Транстал» автопарктері үшін облыс орталығында Тәуелсіздігіміздің 30 жылдығына орай «Жетісу» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы өңірлік даму институты акционерлік қоғамы арқылы жалпы құны 2 321 462 000 теңге болатын 55 автобус сатып

ҚОҒАМДЫҚ КӨЛІК қызметі қашан түзеледі?

алу жоспарланған болатын. Сатып алынған автобустар тасымалдаушыларға жылдық 4 пайыздық сыйақы мөлшерлемесімен 7 жыл мерзімге лизингке берілді. Осы жаңадан алынған автобустарға Қонаев көшесі 11 мекен жайы бойынша газбен жұмыс істейтін жанармай құюға арналған автомобильдік газ толтыру компрессорлық станциясының құрылысы іске қосылды. Енді қала бойынша әлеуметтік маңызы бар жолаушылар тасымалын жүзеге асыруға байланысты тасымалдаушылардың

шығындарын субсидиялау мақсатында комиссия (Қала әкімінің 21.02.21ж. №5 өкіміне сәйкес құрылған) тасымалдаушылар ұсынған шығындар есебін қарап, қаланың әлеуметтік маңызы бар қатынастар тізбесін де жасады. Осы орайда, жолаушылар тасымалдайтын автопаркке 38 жаңа автобус берілген болатын. Сол 38 автобустың 28-і қала маршрутына шықса, 10 автобустың құжаттары рәсімделіп, пайдалануға беруге дайындық үстінде. Қалған 17 автобус жылдың аяғына дейін өкелінбек.

ТАҚЫРЫПҚА ОРАЙ

Көңіл толмай тұр

Анель Төлеухан , студент: – Оқып әрі жұмыс істеймін. Таңертеңгілік автобустар шағын аялдамаларға тоқтамай өтеді. Ішінде адам көп болған соң аялдамаларда тұрған бір-екі адамды алмай кетеді. Жарты сағат тұрып, келесі көлікті күтуге тура келеді. Ал, такси бағасы қымбат. Өзім шағын аялдамада тұрған соң, кейде үлкен орталық аялдамаға барып күтемін.

Бақыт апай, қала тұрғыны: – Балам мектептен кешкі алты-жетілер шамасында қайтады. Бұл уақытта автобустар өте аз жүреді. Сол себепті үйге кеш келеді. Қазіргі уақытта ештеңе емес, ал күн суытқанда қалай болады? Шыны сол, балам үйге аман-есен келгенше алаңдап отырамын.

Ал, сенбі, жексенбіде қоғамдық көлік жиі жүрмейтіні тағы белгілі. Апта бойы жұмыстағы адамдар дәл осы күні сауда орындары мен базарға азық-түлік алуға шығатынын бәріміз білеміз. Алайда автобустың жоқтығынан таксимен қайтуға мәжбүрміз. Өз басым, қоғамдық көлікке көңілім толмайды. Соның ішінде күнделікті қатынайтын №8 маршруттың жұмыс кестесі дұрысталса деймін.

– Автопарктің 70-ке жуық автобусы бар. Оның ішінде жаңа автобустармен 7 көлік қамтылды. Қоғамдық көліктердің әрқайсысының өз бағыттары бойынша кестелері де әр түрлі уақытта басталады. Әр автобус аралық уақытын 8 минуттан, 10-15 минутқа дейін ұзартты. Ал, демалыс күндерінде автобустардың аз жүру себебі: оқушылар мен студенттердің сабаққа қатынамауына байланысты кесте бойынша солай жасалды. Ал кестенің жасалуына «Жолаушылар тасымалдау орталығы» жауап береді. Қоғамдық көліктердің интервалдары ұзарып кеткенінің өзге де себептері бар. Мәселен, қалада қоғамдық көліктер айналып өтуі керек жолдар мен жөндеу жүргізіліп жатқан жерлер бар. Бұл автобустарға қиындық тудырып, уақытты жоспарлауға кедергі келтіреді. Автобустардың аялдамаларға тоқтамай кетуі мүмкін емес, бізде әр автобуста GPS навигатор бар, сол арқылы қадағалап отырамыз. Арыз-шағым айтып хабарласқан тұрғындар көп. Маған тоқтамай кетті деп айтып жатады. Біз сол сәтте GPS навигаторын ашып, тоқтаған, тоқтамағанын көреміз. Кейбірі аялдама емес жерлерге шығып немесе автобус кетіп бара жатқанда қолдарын көтереді. Кейін көлік тоқтамаса, тоқтамады деп ренжиді. Әрине, қоғамдық көліктерге тек аялдамаларға тоқтау міндеттелген. Жолаушыларды автобус схемасы туралы ақпараттандыру керек деп ойлаймын. Мысалы : электронды табло, аялдамаларға карта ілу арқылы және де web-қосымша infobus арқылы автобустардың қай жерде келе жатқанын көре алады, – дейді «Транстал» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің директоры Манарбек Жарахметов.

Атқарылуға тиісті шараларға жүйелілік пен жауапкершілік қажет екендігі ешқандай талас туғызбайды. Дәй тұрғанмен, қоғамдық көліктер мен жол қатынасын бақылайтын құзырлы органдарға тұрғындардың айтар өтініші, ол – автобустар қызметі дұрыс жолға қойылса, қоғамдық көлік жүргізушілері орнықты тәртіпке келтірілсе, жаңа деген автобустардың барлығы дерлік қолданысқа беріліп, көлік кестесінің жүру жиіліктері арттырылса...

Арайлым БЕЙСЕНҒАЛИҚЫЗЫ
Сурет ғаламтордан алынды.

Дүйсенбі - Понедельник, 8 қараша

ҚАЗАҚСТАН

06.00, 03.45 Әнұран
06.05 «Ауылдастар»
06.25 «Тәуелсіздік тәуекелдері»
07.00 «ТАҢШОЛПАН»
10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 01.30 Aqparat
10.10, 18.00 Т/х «Тағдыр жалыны»
12.00, 21.30 Т/х «Ақ жауын»
13.10 «Qyzyq Eken»
14.00 «Теледәрігер»
15.15 Aptа
16.05 Т/х «Қазақ елі - 1»
17.15 «Qyzyq Eken»
20.35 «Ashyq Alan»
22.30 Т/х «Жат мекен»
23.30 «Қазақ елі - 2»
00.25 «Сана» Ток-шоу
02.05 «Ashyq Alan»
02.55 «Теледәрігер»

ХАБАР

05.00, 16.00 Сериал «Заговоренный»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 Д/ф «Білім экономикасы»
10.45 Әсем Әуен
12.00, 23.45 Т/х «Бәсеке - 2»
13.00, 21.30 Т/х «Шайқалған шаңырақ»
14.00 Т/х «Пәленшеевтер»
15.00 «Бүгін»
18.00 Мегахит
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Бизнеске бағыт»
21.00 Итоги дня
22.30 Премьера! «Национальный интерес с Ерланом Бекхожиным»
00.45 «Discovery : Сквозь червоточину с Морганом Фрименом»

АСТАНА

06.00 «Ұрланған тағдыр»
06.45, 13.30 Үздік әзілдер
07.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Үзілген моншақ»
11.00, 21.00 Т/с «Қара ниет-2»
12.00, 23.30 Т/х «Жауынгер»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 Тұрсынбек Қабатов концерті
16.00, 01.00 «Қарлығаш» күзет агенттігі
17.00 Т/х «Сүлеймен Сұлтан»
18.00 Т/х «Фазилет ханым»
20.00, 02.10 «Астана таймс»
22.30 Т/х «Қарындасым қарлығашым»
03.00 «Біздің ауыл»
04.00 Т/х «Отбасы»
04.30 «KazNet»
05.20 «Сырты бүтін»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жалғыз жауқазын»
07.00 «Қайырлы таң»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112»
14.30 «QOSLIKE»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз»
20.00 «Главные новости»
20.40 Т/с «Горячая точка»
00.00 «Однолюбы»
01.20 Т/с «Фурцева. Легенда о Екатерине»
02.30 «112»
02.50 «Басты жаңалықтар»
03.20 «Жалғыз жауқазын»
04.00 «Той заказ»

КТК

07.05 «КТК қоржынынан» ойын-сауық
07.20 «Дау-дамайсыз»
07.50 Т/х «Журналист»
09.45 «Побочный эффект»

11.50 «Цена молчания»
16.00 «Худшая подруга»
17.00 Т/х «Бақыт жолында»
18.10 «Әулеттер тартысы»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 02.15 АСТАРЛЫ АҚИҚАТ
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пропавшая невеста»
23.50 «Игра. Реванш»
01.30 «Двое против смерти»
03.00 «Mama Mia»
04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Апта (қаз)
10.00 Апта (рус)
11.00 «Жүрек сөзі»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Қазақ үні»
12.35 «Полицейская служба»
12.45 «Жетісудың ақын-жыраулары»
13.00 «Олжа»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 «Талқы»
14.50 «Тарихнама» (қазақ хандары)
15.00 «Зейнеп апа әңгімелері»
15.30 «Әсем әуен»
16.30 «Сильные духом»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Жанашыр» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Қазақ тілі»
20.00 «Әдебиет пен адамзат»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Ән тыңдайық»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Бүгінгі дін»
22.30 «Әсем әуен»
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00 Өзіл студио
06.50 Неге?
07.50 «Жанкешті ханымдар»
10.00, 14.00 М/ф «Маша и медведь»
11.30, 21.00 «Ханшайым»
13.00 Сериал «Құзғын»
14.30 М/ф «Конь Юлий и больше скачки»
16.10 Худ/ф «Каратель»
19.00 «Кухня»
20.00 Информбюро
22.30 «Лэйк Плэсид : Озеро страха»
00.20 Х/ф «Другой мир : Восстание ликканов»
01.50 Кел, татуласайық!
03.50 Whats upр
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, QAZAQSTAN»
09.00, 15.00 «Мезгілсіз сезім»
10.00 «Кім келесі?»
11.00 «Орел и решка»
12.00 Худ/ф «Человек ноября»
14.00 Т/х «Гудия»
15.00 Т/х «Ерке мұң»
16.00 «Q-Елі»
16.40 «Тайны госпожи Кирсановой»
17.40 «А у нас во дворе-2»
19.00 «Студия 7»
19.30 Сериал «Балабол-3»
21.40, 03.10 «Ағайындылар»
23.00, 04.20 Т/х «12 күн»
00.10 Т/х «Арам ақша. Адал махаббат»
01.20 Худ/ф «KZландия»

Сейсенбі - Вторник, 9 қараша

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 01.30 Aqparat
07.00 «ТАҢШОЛПАН»
10.10, 18.00 Т/х «Тағдыр жалыны»
12.00, 21.30 Т/х «Ақ жауын»
13.10 «Qyzyq Eken»
14.00 «Теледәрігер»
15.15 «Talpyн»
15.50, 23.30 Т/х «Қазақ елі-2»
17.15 «Qyzyq Eken»
20.35 «Ashyq Alan»
22.30 Т/х «Жат мекен»
00.25 «Сана»
02.05 «Ashyq Alan»
02.55 «Теледәрігер»

ХАБАР

05.00, 16.00 «Заговоренный»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 Д/ф «Қазақстанның инновациялық ядросы»
10.45 Әсем әуен
12.00, 23.30 «Бәсеке-2»
13.00, 21.30 Т/х «Шайқалған шаңырақ»
14.00, 22.30 «Пәленшеевтер-4»
15.00 «Большая неделя»
18.00 Мегахит
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Тарих айнасы»
21.00 Итоги дня
00.45 «Discovery :червоточину с Морганом Фрименом»

АСТАНА

06.00 «Ұрланған тағдыр»
06.45, 13.30 Үздік әзілдер
07.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Үзілген моншақ»
10.00, 22.30 «Қарындасым-қарлығашым»
11.00, 21.00 Т/х «Қара ниет-2»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Развитие регионов»
16.00, 01.00 «Қарлығаш» күзет агенттігі
17.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
18.00 «Фазилет ханым»
20.00, 02.10 «Астана таймс»
20.55 Loto 5/36
03.00 «Біздің ауыл»
04.00 Т/х «Отбасы»
04.30 «KazNet»
05.20 «Сырты бүтін»

ЕВРАЗИЯ

06.00 «Жалғыз жауқазын»
07.00 «Қайырлы таң»
09.00 «Доброе утро, Казахстан!»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112»
14.30 «QOSLIKE»
18.30, 02.50 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз»
20.00 «Главные новости»
20.40 Сериал «Горячая точка»
00.00 «Однолюбы»
01.20 «Фурцева. Легенда о Екатерине»
02.30 «112»
02.50 «Басты жаңалықтар»
03.20 «Жалғыз жауқазын»
04.00 «Той заказ»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 Т/х «Журналист»
08.30 «Бақыт жолында»
09.40 Новости
10.20 «Было дело»
11.20 «Игра. Реванш»
13.30 «Пропавшая невеста»
16.00 «Худшая подруга»
17.00 Т/х «Бақыт жолында»
18.00 «Әулеттер тартысы»

19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 АСТАРЛЫ АҚИҚАТ
21.00 Вечерние новости
21.50 «Пропавшая невеста»
00.00 «Игра.Реванш»
01.35 «Худшая подруга»
02.20 АСТАРЛЫ АҚИҚАТ
03.05 «Mamma Mia»
04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ұлт құндылығы»
10.30 «Қазақ тілі»
11.00 «Жанашыр»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Шашу»
12.45 «Жетісу батырлары»
13.00 «Әдебиет пен адамзат»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 «Әсем әуен»
14.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
15.00 «Безбен»
15.30 «Бүгінгі дін»
16.30 «Единый народ»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Дәрігер кеңесі» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Сегодня» /прямой эфир/
20.00 «Тәуелсіздік тұлғалары»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Арнайы репортаж»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Орақты батыр» спектакль
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 Өзіл студио
06.50 Информбюро
08.00 «Жанкешті ханымдар»
10.00 М/с «Маша и медведь»
11.30, 21.05 Сериал «Ханшайым»
13.00 Сериал «Құзғын»
14.00 М/с «Тимон и Пумба»
15.00 Сериал «Кухня»
16.00 Экстрасенсы-детективы
17.00 Худ/ф «Перевозчик. Наследие»
19.00 Сериал «Кухня»
20.00 Информбюро
21.00 Zeinet.kz
22.30 Худ/ф «Автобан»
00.30 31 әзіл
01.00 Кел, татуласайық!
04.00 «Whats up»
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, QAZAQSTAN»
09.00, 15.00 «Ерке мұң»
10.00, 17.40 Т/с «А у нас во дворе-2»
11.15, 19.30 Т/с «Балабол-3»
14.00 Т/х «Гудия»
16.00, 02.30 «Q-Елі»
16.40 «Тайны госпожи Кирсановой»
19.00 «Студия 7»
21.40, 03.10 «Ағайындылар»
23.00, 04.20 «12 күн»
00.10 «Арам ақша. Адал махаббат»
01.10 «Тайная жизнь моего секретаря»

Сәрсенбі - Среда, 10 қараша

ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 01.30 Aqparat
07.00 «Таңшолпан»
10.10, 18.00 Т/х «Тағдыр жалыны»
12.00, 21.30 Т/х «Ақ жауын»
13.10 «Qyzyq eken»
14.00 «Теледәрігер»
15.15 «Тұлға»
15.50, 23.30 Т/х «Қазақ елі-2»
17.15 «Qyzyq eken»
20.35 «Ashyq alan»
22.30 Т/х «Жат мекен»
00.25 «Сана»
02.05 «Ashyq alan»
02.55 «Теледәрігерлер»

ХАБАР

05.00, 16.00 «Заговоренный»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Бросить вызов судьбе»
10.45 Әсем әуен
12.00, 23.30 Т/х «Бәсеке-2»
13.00, 21.30 «Шайқалған шаңырақ»
14.00, 22.30 Т/х «Пәленшеевтер-4»
15.00 «Бүгін»
17.00 «Застава»
18.00 «Мегахит»
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Отдел журналистских расследований»
21.00 Итоги дня
00.45 «Discovery:Сквозь червоточину с Морганом Фрименом»

АСТАНА

06.00 «Ұрланған тағдыр»
06.45, 13.30 Үздік әзілдер
07.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 «Үзілген моншақ»
10.00, 22.30 «Қарындасым қарлығашым»
11.00, 21.00 «Қара ниет-2»
12.00, 23.30 Т/х «Жауынгер»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Развитие регионов»
16.00, 01.00 «Қарлығаш» күзет агенттігі
17.00 «Сүлеймен Сұлтан»
18.00 Т/х «Фазилет ханым»
20.00, 02.10 «Astana times»
20.55 «Loto 6/49»
03.00 «Біздің ауыл»
02.10 «Біреудің есебінен»
04.00 «Отбасы»
04.30 «KazNet»
05.20 «Сырты бүтін»

ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Жалғыз жауқазын»
07.00 «Қайырлы таң, Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казахстан»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112»
14.30 «QOSLIKE»
18.30, 02.50 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз»
20.00 Главные новости
20.40 Т/с «Горячая точка»
00.00 «Любовь наоборот»
01.20 «Фурцева. Легенда о Екатерине»
02.30 «112»
02.30 Т/х «Жалғыз жауқазын»
04.00 «Той заказ»

КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «Журналист»
08.30 «Бақыт жолында»
09.40 Новости
10.30 Было дело
11.20 «Игра. Реванш»
13.30 «Пропавшая невеста»
16.00 «Худшая подруга»
17.00 Т/х «Бақыт жолын-

да»
18.00 «Әулеттер тартысы»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00 «Астарлы ақиқат»
21.00 Вечерние новости
21.40 «Пропавшая невеста»
23.50 «Игра. Реванш»
01.30 «Худшая подруга»
02.15 «Астарлы ақиқат»
03.00 «Mamma mia»
04.00-04.30 Кешкі жаңалықтар

ЖЕТИСУ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Полицейская служба»
10.30 «Сегодня»
11.00 «Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Шашу»
12.45 «Жетісудың ақын-жыраулары»
13.00 «Тәуелсіздік тұлғалары»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 Д/ф «Көшбасшылар көшбасшы туралы»
14.50 «Тарихнама» (қазақ хандары)
14.57 «Жүрек сөзі»
15.30 «Әсем әуен»
16.20 «Қателік»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 «Алматы облысы - 20 жыл (20 тұлға»
20.10 «Тұғырдағы тұлға»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Әсем әуен» (дәстүрлі әндер)
21.30 Итоговые новости
22.00 «Терісқаптай» 1-бөлім
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

31 КАНАЛ

06.00, 03.00 Өзіл студио
06.40 Информбюро
07.50 «Жанкешті ханымдар»
10.00 М/с «Маша и медведь»
11.30, 21.00 Сериал «Ханшайым»
13.00 «Құзғын»
14.00 М/с «Тимон и Пумба»
14.50 Сериал «Кухня»
15.50 Экстрасенсы-детективы
16.50 Худ/ф «Автобан»
19.00 Сериал «Кухня»
19.55 Пенсия.kz
20.00 Информбюро
22.30 Худ/ф «Черный дрозд»
00.30 31 әзіл
01.00 Кел, татуласайық!
04.00 Whats up
05.00 Ризамын

7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, Қазақстан»
09.00, 15.00 Т/х «Ерке мұң»
10.00, 17.40 «А у нас во дворе-2»
11.15, 19.30 «Балабол-3»
14.00 Т/х «Гудия»
16.00, 02.30 «Q-Елі»
16.40 «Тайны госпожи Кирсановой»
19.00 «Студия 7»
21.40, 03.10 «Ағайындылар»
23.00, 04.20 Т/х «Сезім симптомдары»
00.10 Jaidarman live 1/8 финал, 1 топ
01.10 «Тайная жизнь моего секретаря»

ӨЗЕКЖАРДЫ

КӨМІРДЕГІ КЕПТЕЛІС

ҚЫЛЫШЫН СҮЙРЕТІП ҚЫС ТА КЕЛІП ҚАЛДЫ. ҚАРАША БАСТАЛЫП ҚАРА СУЫҚҚА ҰРЫНҒАН ХАЛЫҚ ОТЫН ІЗДЕП САБЫЛУДА. БҮЛ БІР ҒАНА АЛМАТЫ ОБ-ЛЫСЫНА ТӨН ҚҰБЫЛЫС ЕМЕС-ТІ. РЕСПУБЛИКАНЫҢ СОЛТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН, АҚМОЛА, ШЫҒЫС ҚАЗАҚСТАН Өңірлерінде көмір үшін қызыл кеңірдек болып, қырылысып жатқан халықты көресің. Көмір қоймаларындағы ұзақ сонар кезекте тұрғандар вагондардан түскен көмірді пышақүстінен талап өкетіп жатыр. Екі-үш күн кезекте тұрып жете алмадық, оның үстіне көмір бағасы көтерілді деп ұлардай шулаған халыққа аяушылық танытқаннан басқа қолдан келер дәрмен жоқ.

Алыпсатарлар мен ортада жүрген делдалдардың айы оңынан туып тұр. Қыл аяғы көмір тиейтін қалақшасы бар тракториске де қолына тиын-тебен ұстатпасаң, дұрыс көмір ала алмайсың, – дейді тұтынушылар. Мәселен, Алматы облысындағы Панфилов ауданында көмірдің бағасы 21 мың теңгеге жеткен. Ал, оны сонау Сарыбел ауылына жеткізу үшін 10 мың теңге төлейсің. Сол ауылдың Болат есімді тұрғын : «4 тонна көмірді 21 мыңнан 84000 мың теңгеге алдым, жалдаған көлігіме 10 мың теңге төледім, сонда барлығы 94

тұтынатын азық-түлік, коммуналдық шығындар икемге көнбей, көп бетіндегі көбіктей көпіріп шыға келді. Президент үкіметке жергілікті жерде бағаның шектен шығуын бақылауда ұстауды әкімдерге тапсырған-ды. Бірақ, нарықтық жүйенің, әрі тасмалдаушылар мен тауар өндірушілердің де билікке қоятын өзіндік талаптары бар. Оларда жанармай және электр энергияларының қымбаттауы, өнім өндірушілерді тығырыққа тірегенін, бағаны көтеруге мәжбүр екендерін айтуда. Ақыры еркіндікке кеткен баға қатты отынға да келіп

ЖШС (Қаражыра) айналысады. Қазан айында Сарыөзек бекетіне 42 вагон жеткізілді. Бүгінде Сарыөзек станциясында 10 вагон бар. Барлығы кезекті сақтау арқылы жүзеге асырылуда», – деді Кербұлақ ауданының әкімі Ғалиасқар Сарыбаев. Аудан тұрғындары қыста 74 мың тонна көмір жақса, 53 мың тоннадай көмір сатылған. Облысқа тәулігіне орташа

неге 20 мың теңгеден сатылуда? Бұл бағаға көмірді алушылардың жетер жеріне жеткізетін құны кірмейтіндігін аудан әкімі де айтып тұр. Облыстық әкімдіктің өңір халқына түсіндіру жұмыстарын нақты жүргізбегендігін осыдан білуге болады. Облыстық энергетика және тұрғын үй коммуналдық шаруашылығы облыс тұрғындарына әу баста көмір бағасы зауыттан 14-14 500 теңгеден сатып алынды, ол жергілікті жерге жеткенде баға тағы өзгереді деп ашып айтулары көрек еді. «Домбырам менің не дейді, қобызың сенің не дейді», – дегендей, көмір бағасы қыбаттамайды дегенге сеніп, халық та жайбасарлыққа салынып, күн суыта бастағанда қам-қарекетке көшті. Тым құрыса бір тонна көмір түсіріп алайық деген тұтынушы-лар енді көмір қоймаларының есігін күндіз-түні күзетіп жүр. Ал, Алматы облысы әкімінің баспасөз қызметі берген ақпаратына зер салсақ, «сұранысты қанағаттан-дыруға мүмкіндік жеткіліксіз болды. Көмір тапшылығын болдырмау мақсатында жоспар жасалды», – дейді. – «Қоймаларда жазғы кезеңнен қалған қалдық 13,3 мың тоннаны құрайды. Өңірде 77 көмір қоймасы бар, оның ішінде 50-і тұйыққа жиналады, 27-і қоймаға. Райымбек ауданында «Ойқарағай» көмір разьезі бар. Облыс бойынша көмірдің орташа бағасы 14-14 500 теңгені құрайды. Теміржол қатынасы жоқ өңірлерде жеткізу қызметін есепке алмағанда баға 19-20 мың теңгеге дейін барады. Аудандар мен қалалардың әкімдіктері жаз мезгілінде тұрақты негізде қатты отынды алдын-ала сатып алу қажеттілігі

туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізді. Осылайша ауа-райының құбылуымен облыстың көмір қоймалары мен тұйықтарына сатып алушылардың ағыны басталды. Сұранысты қана-ғаттандыруға мүмкіндік жеткіліксіз болды, бұл көмірдің жасанды тапшылығына алып келді», – дейді. Құдай жамандықтың бетін әрі қылсын, қатты отын үшін көмір тиегіштің қалағына шығып алған әйел жазатайым болса не болмақ. Ал, әйелді трактормен көтеріп, түсіріп жүрген тракторшы жігітке ақыры айыппұл салынған. Қауіпсіздікті қаперге алмаған бейнежазбаның интернетке тарап хитке айналған әйелде «Санчез» ЖШС-ның жұмысын реттеу үшін осы әрекетке барғанын айтуда. Жалпы, Кербұлақ ауданындағы 15 ауылдық округке 64 ауыл кіреді. Барлығы көмір жағады. Ауыл адамдарының айтуынша, кентке күн сайын көмір келмейді. Ауданға екі, кейде төрт вагон көмір күнара жеткізіледі екен. – «Белсенділер көмір алдымен тек Сарыөзек кентінің тұрғындарына таратылсын деп отыр. Түсіндір-ме жұмыстары жүргізілді. Қазір станцияда 10 вагон көмір тұр. Бүгін жартысын, қалғанын басқа күні төгеміз. Қоймаға келетін көмірдің бір вагоны кент тұрғындарына, қалған төртеуі ауыл тұрғындарына жіберіледі. Қазір қанша адамның көмір алған, алмағанын анықтадық», – деді аудан әкімі. Бұл бір ғана Кербұлақ ауданынына төн құбылыс емес. Ба-сында айтылғандай, республиканың барлық аймағында болып жат-қан оқиға. Көмір тапшылығын болдырмау мақсатында әрі көмірді жеткізу жоспары жаздың бел ортасынан-ақ басталады. Жер қара, күн жылыда ауыл және қала тұрғындары көмірді ертерек алуды көздейді. Күн ыстықта алынған көмір үгітіліп, жағуға жарамсыз болып қалады. Сондықтан күз мезгілінде алған жөн дейді. Қазір Алматы облысы күн сайын «ҚТЖ – Жүк тасымалдары» АҚ-мен бірлесіп, БП Алматы бөлімшесі көмір разьедерінен көмірді тиеуге және олардың болуына мониторинг жүргізуде. Бұдан бөлек, тұрғындар арасында түсіндіру жұмыстары жүргізіліп, теміржол қатынасы жоқ аудандарға автокөліктермен көмір жеткізу ұйымдастырылуда. Көмір бағасының негізсіз көтерілуіне жол бермеуге ерекше көңіл бөлінеді дейді. Алайда, баға көтеріліп жатқанын ауыл тұрғындары айтуда. Алматы облысында тәулігіне орташа есеппен 90 вагон көмір түседі. Бүгінгі таңда 926,3 мың тонна, яғни, 68 пайыз қатты отын сатылса, қоймаларда жазғы кезеңнен қалған қалдық 13,3 мың тоннаны құрайды.

мың теңгеге шықты. Бұл көмір көптемеге дейін жетпейді, таулы аймақта тұрған соң тағыда қосымша көмір аламыз. Тапқан нәпақамыз көмірге ғана жетті. Оны алмасақ қыс бойы дірдек қағамыз ғой», – дейді. Бұл бір ғана Болаттың басындағы жағдай емес, ауыл халқының барлығының басындағы мәселе осы. Ал енді осы аудандағы қытаймен шекаралас «Құндызды», «Алтынкөл» көмір базасындағы көмір бағасы 17-18 мың теңгеден айналады. Ондада, алдын-ала хабарласып көмірдің бар жоғын біліп барып бармасаң, босқа сандаласың. Көмір де «қасқалдақтың қанындай» қат тауарға айналды деген ауыл тұрғындарының мұң-зары көңіл толқытады. Панфиловпен іргелес жатқан Нарынқол ауылындағы «Ойқарағай» көмірінің тоннасы сол аймақтардағы тұрғындар үшін 16 мың теңге, оны Кегенге жеткізу үшін тағыда көлік ақысын есептей беріңіз – дейді, біз хабарласқан Сабыржан есімді азамат. Қыркүйек айында Алматы облыстық энергетика және тұрғын үй коммуналдық шаруа-шылық басқарма басшысының орынбасары Бағлан Абылханұлы. Көмір бағасы 14-14500 теңге аралығында болады деген-ді. Алайда, «үйдегі есепті, базардағы нарық бұзады», – демекші, күн сайын құбылған баға, бағасы аспандаған жанармай, қыл аяғы күнделікті

жетті. Көмір бағасы 14-14500 теңгеден ары аспайды, бұған тасымалдау құны қосылмайды деген облыстық энергетика және тұр-ғын үй коммуналдық шаруашылық басқармасы жергілікті жерде көмір бағасының көтерілгенін білмейді емес, біліп отыр. Бар гөп көмірдің қымбаттығына да қарамастан тапшылығы ауыл тұрғындарын әуре-сарсаңға салуда. Интернет желісін ашып қалсаңыз, Алматы облысында көмірдің тоннасы 20 мың теңгеге жетті. Бұл бағаға тасымалдау құны кірмейді. Ал күн суытқалы көмірге таласқан жұрттың тіптен трактордың тиегіш тұсына да шығып алған бейнежазбасын көресіз. Бұл оқиға Кербұлақ ауданында болған. Ауданға тәулігіне небәрі екі вагон ғана көмір келуде. 50 мыңдай тұрғыны бар аудан қыс мезгілінде 74 мың тонна көмір жағады деген ақпаратта трактордың көмір салған қалақшасына шығып алған әйелдің бұл іске еріккеннен бармағанын көруге болады. Осы көмір тапшылығына байланыс-ты, Кербұлақ ауданының әкімдігі түсініктеме берді. – «Халықтан дүрлікпеуін сұраймыз. Әйелдің жүк тиегіш көліктің көтергішіне мініп алған бейнесі тарады. Мұның бәрі – арандатушылық. Бүгінгі таңда Кербұлақ ауданының тұрғында-рына көмір сатумен «Санчез» (Шұбаркөл) және «СаудаКөмір»

есеппен 90 вагон көмір келеді. Күн суытқалы өңірде 926 мың тонна қара отын сатылған. Әкімдіктің ақпаратынша, көмірдің тоннасы 14 мың теңгеден келгенімен, ол халыққа 20 мың теңгеден сатылады. Бұл бағаға жеткізу құны кірмейді. Тоннасы 14-14 500 теңгеден болады деген көмірдің бағасы тұрғындарға

ӘНГІМЕ

Көп жыл бойы өз еркінен тыс «сырт жерде» жүріп келген Түндебай, бала-шағасымен аман-есен көрісіп, екі-үш күннен бері мауқын басып, ертеңгі шайын ішіп отырған. Көршілерден сұрап алып, сүт қатқан қара бұйра қою шайдың әсері ме, жоқ әлде, көп жыл көріспей келіп ынтыға қауышқан күйеуінің сағынышты құшағының ыстық табы ма, кім білсін, келте мұрын қара келіншектің екі беті албырап, самайынан сорғалаған тер, иегіне қарай шүмектей ағып, аузына апара берген кеседегі шайына тамып кетердей, тамып кетердей болып отыр.

— Иә, ауылда не жаңалық бар? — деді күйеуі, әйеліне қарай бос кесені үстел үстімен дөңгелете шиырып жіберіп.

Ой, құдай, қайбір жаңалық бар ғой дейсің, өлетіндері — өлді, қатын алатындары — қатын алды. Одан да өзің туралы айтсаңшы... Қалай, былай...

— Әй, мені бір курортқа барып келді деп пе едің, а?!

— Қойдық, ойбай...

— Бодаубай қалай? Қайда жүр өзі, көрінбейді ғой?

— Әй, ол байқұсқа обал болды... Трәктірі аударылып, мүгедек боп қалды...

— Ішіп алған ғой?

— Е, ішпей жүруші ме еді... Бәрі сол арақтың кесірі, жатыр әне, қор болып.

— Ерімбет аман ба?

— Жүр ғой, жаман шәпкісінің екі құлағы делбеңдеп... Баяғыда, Кеңес өкіметінің кезінде іністөтте оқып келгендер ғана «перме» болушы еді, енді мына Ерімбет сыяқты алба-дұлбалар «перме» болатын болыпты... Әнеукүні, шабдар биесімен

АСЫҒЫ АЛШЫСЫНАН ТҮСКЕН АДАМ

шапқылап жүрген, «перме» болатын болдым, «перме» болатын болде-еем! - деп.

— «Перме» дегенің, «Завферма» ма?

— Е-е-е... перме...

— Оған завфермалық қайдан келіпті?

Өмір бойы қалқоздың егінін қарға, торғайдан қорып жүрген қорықшы емес пе еді...

— Құдай-ау десеңші, мен де соны айтып отырғаным жоқ па...

— Мүмкін, «завферма» емес, «фермер» шығар?

— О не пәлесі, тағы?!

— Жеке шаруа, жеке қожалық деген соңғы кездері шыққан жаңа мода...

— Е, қайдан білейін...

— Алашбай ақсақал тың ба?

— Ол қайын ағаны құдай алар емес... (сыбырлай сөйлеп): — Ішкені алдында, ішпегені артында... Құдды бір баяғының бай-манабы сияқты... Малың біреу бағып, қора-жайын біреу сыпырып, отын-суын біреу дайындап беріп отыр. Екі итаж үй салып алған, құдай-ау, «Маздақ» дей ме, «Тоят» дей ме, әйтеуір екі машинесі бар, екі машинеге екі шопыр жалдапты дейді ғой, білетіндер...

— Е, енді, ол кісі бұрыннан-ақ жілік майы үзілмеген кісілердің біреуі ғой...

— Айтпа, деймін... Сол ауқаттың бәрін қайдан алды екен десеңші... Не қолхозға, не өкіметке маңдайы терлеп, бел шешіп жұмыс жасап көрмеген дейді ғой ауылдағы қатындар. Баяғыда, жеңешем тамсана түсіп айтып отырушы еді, соғыстан кейінгі жылдары ауылдағы қыз-қырқынға қырғидай тиді деп... Қырғидай тисе тиген шығар, әуелі, осы күнге дейін кездесе қалған жерде өне бойыңды ұры көзімен сұқтана, тіміскелей қарағанда бар ғой, сұмдық-ай десеңші, тұла бойың дірр етіп, бір түрлі от боп жанып, ертеніп бара жатқандай...

— Әй, әйел! Айдалаға лағып бара жатқан

жоқсың ба, осы?!

— А...а?! Иә... Жоқ, ә — деймін-ау, өмір бойы шөп басын сындырмаған адамда соншама мол ақша, байлық қайдан пайда болды десеңші... Құданың құдіреті, патша ауысса да, ақша ауысса да әйтеуір, мұртының бір талы да қыйсаймай, асығы алшысынан түсе, талтаңдай басып жүрген біреу... Ойбуу, күн түс болып қалыпты ғой, түскі астың қамына кірісейін...

Алашбай ақсақал, жұқа тақтайдан мәнерлеп ойып, көк сырмен бояп қойған алты қанат ағаш лапастың көлеңкесінде құс жастықты жастана, екі аяғын көсіле тастап, демалып жатыр екен:

— Ассалаумағалайкуум, ақсақал!

— Уай, қарақ, ат-көлігің аман, қазынаның борышынан құтылып келіп қалдың ба? Е-е, жөн-жөн...

— Құтылып келдім ғой, әйтеуір... Мен жоқта отбасымның берекесі кетіп, қора-қолсы тозыңқырап қалған екен...

— Ә, иә, иә! Ерексіз үйдің күйі бола ма? Ана бір жолы келінге көмектесейін деп... келіннің де мінезі келісіп тұрған жоқ екен... бүткіл ауылға шу... шығарамын деп... жә, оны қойшы, өзің не шаруамен жүрсің, бұйымтайынды айта отыр...

— Үйде қаужайтын үнем жоқ көрінеді. Оның үстіне, киім-кешек те тозып дегендей...

— Аманшылық болса, әлі-ақ бәрі оңалар. Аяқ-қолың балғадай, аптал азаматсың... Анау әлгі, өзің білетін Қарасазды қолқа-қолатымен қоса қалқоз тарағанда алып қалғанмын, соның шөбін шауып таста. Сендей азаматқа ол дегенің бір-ақ аптаның шаруасы емес пе... Ал, өзірге, бір пұт ұн, қойдың жарты етін ала тұр, кейін, еңбегіңмен өтей жатарсың, ағайын адамбыз ғой, солай-солай бір-бірімізге қараспасақ кім болғанымыз...

— Ау, ақсақал, мен сізге жалданайын деп

емес, өз малымды малданайын деп келіп отырмын... Немене, ұмытып қалдыңыз ба, ана жылы...

— Иә! Иә, неге ұмытайын? Ұмытқаным жоқ. Сол жолы сен мені бір пәле-жаладан құтқардың... Сен болмағанда, мен де қазынаның қара нанын жеп, баландасын ішетін едім... Мүмкін, сүйегім сол жақта қурап та қалатын ба еді, қайтер еді... Өкіметтің дәмі бұйырмаған ғой маған, сен әйтеуір, бәрін өз мойныңа алып бір ерлік жасадың... Неге ұмытайын...

— Ақсақал, құрғақ қасық ауыз жыртар деген, мен, сол өзіме тиесілі сыбағамды алайын деп келіп отырмын. Өзіңіз айтып едіңіз ғой, сен келгенше шашауын шығармай, бір тиынына дейін сақтап қоямын деп...

— Әлбетте, әлбетте! Уәде — құдайдың аты... Екеуімізге бөлгендегі саған тиесілі бөлігі сол қалпында сақтаулы тұр. Қазір аламын десең де өзің біл... Мінеки, санап ал...

— Мы... мынауың қырық-ақ теңге ғой?!

— Е, енді қанша деп едің?

— Мен сізге жиырма мың сом, бақандай екі «Жигули» машинасының құнын қалдырып кетіп едім ғой?!

— Қай ақшамен?

— Кәдімгі, Кеңес өкіметінің ақшасымен... Тоқсаныншы жылдың күзінде... — Өкіметің қайда, ақшасы қайда? Сен, пәтшағар, ақша ауысқанда орыстың бес жүз рубіліне жаңа өкіметтің бір теңгесін ғана бергенін білмеуші ме едің? Сенің маған қалдырған жиырма мың ақшанды бес жүзге бөлсең, қырық теңге болады, білдің бе...

— Қайдан білемін мен... тайгада жүрдім емес пе. Ақсақал, мынауың бір бетелке самопал араққа да жетпейді ғой, жиырма мыңның орнына ең құрығанда екі мың берсеңізші, жеті жыл бойы құр бекерге азап шеккенім бе сонда, сонау Сібірдің аязына

тоңып...

— Екі мың теңгені еңбек етіп, тер төгіп алу керек, қарақ! Екі мың дегенің, бұрынғы ақшамен — бір миллион сом ақша! Ондай ақша сенің өңің тұрмақ, түсіңе де кірген жоқ...

— Енді не істедім...

— Не істеуші едің... Осы үйдің шаруасына қарайлас. Мен саған аздап тиын-тебен беріп тұрайын. Бәрібір бұл ауылдан жұмыс таппайсың, «Қожайыннан» келгендерді еш жерде жұмысқа алмайды. Екі қолға бір жұмыс тапқандардың өзі жалақыларын айлап, жылдап ала алмай жүр емес пе... Айтпақшы, келіншегіңе айта саларсың, біздің үйдегі кілем, көрпе-жастықтарды шығарып, күнге кептіріп, үйдің ішін ақтап, сырлай салсын. Ағайын адамбыз ғой, ақысын бере жатармын, кейін... Оның үстіне, кемпір де қартайды ма, түкке жарамсыз болып, кір жуудан да қалды. Соңғы кездері менің де аяқ-қолым сырқырайтын болып жүр. Мүмкін, келін келіп, аяқ-қолымды уқалап берер, бір мезгіл, а? Жақсы болар еді...

— Ойпыр-ай, ә! Әйелім әлгінде сізді сондай адам дегенде сенбеп едім... Сізге жалданып жан бақпай-ақ қойдым...

— Е, менің жұмысымды жасағанды намыс көрсең, мына, теріскей жақтан түнделетіп мал айдап әкел. Малды сіңіретін жерді өзім табамын. Жоқтаушысы шыға қалса, жауабын да өзім беремін...

— Ендігі көрмегенім де, істемегенім де ұрлық болсын! Қуатит! Сіздің сөзіңізге еремін деп... неше жыл түрмеде отырғаным да жетер...

— Әй, ақымақ, Кеңес өкіметі құламай біраз тұра тұрғанында, жиырма мың сом ақша саған да, сенің үрім-бұтағыңа да молынан жетер еді ғой, енді қайтесің...

— Болды! Жетті! Енді сізді көрсем бар ғой...

— Әй, ақымақсың сен! Өкең марқұм сенің атыңды түнде жортатын Түндебай деп дәл тауып қойған... Ал, сен, ешнәрсені білгің келмейді...

— Кеттім! У-ух, буржуй...

Асығы алшысынан түскен адам, «бар, бар, көрейін, қайда барар екенсің» дегендей кекесінмен мырс-мырс күліп қала берді.

Жақып арсалаңдап үйге жүгіріп кіргенде мен ортада отыр ем. Естірімді естіп, жыларымды жылап болдым деп ойлағам, оның әлде көң, әлде батпақ аяқпен кілем үстіне шыққанын көргенде егіліп қоя бердім. Шешем де атып тұрып орнынан, ағамды білегінен шап беріп ұстап:

— Өй тұқымың өшкір, келесуа! Осы сенен көргенім-ай. Сені кім шақырды мұнда? — деп жатып желкеден түйіп-түйіп қалды.

Жылаушы ма еді Жақып? Сәл ғана желкесін жасқап жатып:

— Жадыра жылап қапты, Жадыра жылап... — деп мені сұқ саусағымен көрсетіп, беті-аузын тыржың-тыржың еткізіп, күле берді.

Туғалы осы күлкісін көріп келемін. Анам шаршап та кеткен.

— Жыламаса, көзі ақсын қаншықтың. Қара жер қылды бізді. «Отызға кеп, құрсақ көтеріп байға тиді» деген сөзге қалды. Ағаларыңа қай бетіңмен қарайсың? — деп маған өкпелі болса да, қайта қиралаңдаған ағамның жотасынан салып қалды.

Бұл кезде еден жуатын шелегін әкеп үлгерген жеңешем, кілем үстін сүрте бастаған. Дымы ішінде. Анам сонысынан қорқатын оның, бірден ағамды далаға сүйреп:

— Ақылы сау Қайратымды алғанша, Алла есалаң сені алса ше... — деп кетіп бара жатты.

Бұл анамның ең қиналған сәтте айтатын наласы. Өз кінәмнің қаншалықты ауыр екенін сонда тағы бір сезіндім. Жақыпты аулада өзіне арнайы соғылған бір ауыз бөлмеге жауып келген анам:

— Айт! Неше адам келеді? Қандай адамдар? Ең болмаса, соны білейін. Бір қызға ие бола алмаған соң, ағаларыңа не бетімді айтамын. Ел-жұртқа қалай қараймын? — деп күңірелді.

Арада тура бір апта өтіп, құда келер күн жеткен. Біздің неше күннен бері үй жаңартып, бақ тазалап, аула сыпырып, қора ақтағанымызға Жақып өз үйшігінің кішкене терезесінен мәз болып қарайды. Кішкене болуы сақтық үшін. Қақпадан аттаған ит-құсты көрсе, қуаныштан арадағы шыныны ұмытып кететіні бар. Оң жақ бетіндегі терең тілік жара содан.

Міне бүгін де, терезесінің маңынан кім өтсе соған арсалаңдап күліп, қол бұлғап, мазасы кетеді. Дауысы қаттырақ шығып бара жатса, үйден атып шыққан шешем:

— Жап аузыңды, жап. Қаныш естісе ашуланады. Үндеме! Жазанды тарттырады, — деп қолына бауырсақ ұстатады.

Бауырсақтың да, шешенің сөзінің де ғұмыры ұзақ емес, бірақ. Қылғытып алған соң:

— Қане-еш, Қане-еш, ойнайсың ба? — деп менімен тете ағамды шақырады.

Жақып ағам өзі үйдің тұңғышы. Шешемнің есебі бойынша, жасы 50-ден асқан. Туған күнін күтіп, атап жатпаған соң...

— Шық бері! — деп айқай салды Қаныш бір кезде әдеттегідей.

Өзімен ойнауға келген екен деген ағам сүріне-қабына далаға атып шықты. Дамбалы боқ. Оны өзі білсін бе, мәз. Негізі, ондайы жоқ. Күн ұзақ қамап қойған кінә өзімізден де бар. Дәл сол сәтте оны ұғар, бірақ, жан қайда? Көтеріліп кеттік бәріміз. Ылғи солай.

Менің жағдайым мынау... Оның әке-шешесі ұлдарына дәл менің жолыққаным ренжулі боп шықты. Шешеме, үш күн бұрын көрісуге барғанымда жер боп қайтқанымды айта алғам жоқ. «Жақсы» дедім бәрі...

Ал енді мынаны көрсе не болады? Не ойлап, не шешеді олар мен жайлы?

— Төрт-бес сағатқа түк етпес, Ғалияның ешкі қорасына апарып жаба тұрамыз, — деп жатқанда, сол себепті, шетте үнсіз тұра бердім.

Боқтаса да, ұрса да, ағамды моншаға кіргізіп, жуындырып алған Қаныш оны дедендетіп отырып көрші үйге сүйреді. Шатыр астына жайылған дастарқанның үстіндегі тәттіні көрген бұл кері қашты.

— Қане-еш, саған да кәмпит беремін, жібере салшы, Қанеш! — деп қояды арасында.

Құда кетті. Жақыптан кейінгі ағамның ең соңында:

— Саған келген құданы бұлай жерге қарап тұрып күтерімізді кім білген? — дегені болмаса, бәрі орнымен...

Жүрегім сыздап кетті. Көкейіме кеп қалған өксікті өзгелерден жасырмақ боп, ағамның артынан көрші үйдің қорасына өзім келгем. Жақып отырсын ба? Әлденені былдырлап, сықылықтап, қора ішін кезеді. Амандығын көрген соң, оған қарай асықпадым. Толып кеткен шерді шығармақ боп, шөп жиналған қораның бұрышына тығылдым. Ренжулі ем, өзіме, өмірге де, іштегі бала мен әкеге де...

Бір кезде көршінің кішкене екі ұлы кеп қалды. Шыға алмадым. Қалай шығамын? Қала бердім. Ал Жақып өйтпеді. Аталақтап, асыр сап, қол бұлғады бұларға қора ішінен. Сонда оған жақын барған бұл екеуі:

— Ей ауру, тағы кәмпит жейсің бе? — деп сұрады. Кәмпиттен бас тартпайтын.

Алақанын жайып ап, секіре қуанды. Бір біріне қулана қарап ап, уысына кәмпит салған балалар да көңілді. Қағып алды ағам әлгіні қағазымен.

— Айттым ғой, қағазға балшық орап берсең де жей береді, — деді бірі риза боп. Жақып та мәз.

— Картоп әкелші, картоп берсек те жер ме екен? — деді міне тағы бірі. Мен сол кезде шыға келдім. Олар мұны күтпеді. Төмен қарап, сүмрейіп тұра қалды бір кісідей.

— Кәмпит жеп жатырмын, — деді Жақып болса аузы-басы тыржың-тыржың етіп.

Үн-түнсіз қораны аштым да, оны жетектеп кете бердім. Жылап келемін. Ол риза, оны білсін бе, әлгілерге қол бұлғап барады. Тоқтай қалдым да, қолынан аямай салып-салып кеп қалып:

— Ақылың қашан кіреді, есуас? Мазақ етіп тұр сені олар. Соны неге ұқпайсың? Өлдің бе кәмпиттен? — деп жылады.

Тежегім келген жоқ сөзімді. Қақпадан да дәл солай аңырап кіре бердім. Ағайыным меймансыз шатыр астында шайлатып отыр екен. Сықылықтаған Жақып пен боздаған маған таңырқай қарайды.

— Бұлай сорлы боп біткенше өліп неге қалмайды бұл? — деп сұрадым, шешемнен.

Білемін, ол да мұны жиі сұрайтын төбеден. Тіл қатпады.

— Құдайы қонақпын! — деді сол кезде біреу арт жақтан.

Қария екен. Қолына ұстаған аса таяғы да бар. Үй іші тұра келді орындарынан. Жеңелер шәугімдерін ала жөнелді. Тамақты жылытып...

Бәріміз асқа отырдық. Үнсізбіз. Жалғыз Жақыптың сораптап ас ішкен дыбысы шығады. Асығыс-ісігіс. Дәл өйтпесе, тартып алардай біреу тамағын. Қария мұқият қарайды біздерге. Маған да. Ағам

да... Жанары өтімді. Бәрін, бәрімізді білетіндей...

Ас ішіп болған соң, қол жайған ол шешемнен:

— Не сұрайсың? Батамды берейін, — деп тіл қатты.

Күлкілі көрінсе де онысы бәрімізге:

— «Не дейін, бәрі бар, ұлыма сана берсін» деп тілеңіз! — деп қалды анашым.

Оған тесіле қараған қария:

— Сыйлаған пейілің ұнады. Тағы бір мүмкіндік берейін, асықпа, расында сол ма керегі? Оған да керегі осы ма? — деп нақтылай сұрады.

Осы кезде асын ішіп болып, енді саусағын мұрнына апарған ағам бір қараған шешем:

— Осы ұлдың миы іске қосылып, оң-солын ажыратып, адам болғанын көріп өлсем, арманым жоқ. Бүгін кете беруге бармын, — деп күрсінді.

Ары сұрап жатпады қонағымыз. Алақанын жайып, екі ауыз гүмбірледі де, бетін сипады. Біз де сөйттік. Ол орнынан тұра келгенде де, қоса көтерілдік. Дорбасына анау-мынау сап берген соң, қақпаға беттеген қария:

— Айнығаныңды үш рет айтарсың, болмай бара жатса, — деді де шешеме, өз жолымен кетті.

Не ішіп, не жегенімізді ұқпағанымыз бар, құдалардың дегенін талқыламақ болғанымыз бар, қайта отырдық бәріміз дастарқанға.

— Шәй ішемісіз, апа? — деп сұрады жеңешем.

Жауап қатпады, бірақ, ол. Тіпті естімегендей көрінді. Аңтарылып,

Жақыпқа қарап қалыпты. Ол да бұдан көз алмай қарайды. Тек бұрынғы жымыңдаған емес, өзге қарас. Ұға алар емеспін. Шешем де сөйтетін көрінді.

— Жақып?! — деді, бір кезде ол естілер-естілмес.

Ағамның жанарын да шер бар еді. Мұны біз ғана емес, өзгелер де байқап үлгеріпті. Жәймен орынан көтерілген Қаныш:

— Жақып, саған не болды? — деп жанына бара беріп еді, жуытқысы келмегендей оған да жалт қарады ағам.

Шешеме қарағандай емес, басқа қарас болатын бұл тағы. Жасқа толы. Өкпе бар. Кілт тоқтады Қаныш. Неге екені көзін де төмен түсірді. Осы кезде тұрды Жақып орнынан. Сөйтті де, отырған бәрімізге кезек қарап шығып, дастарқан басынан шықты да, өз үйшігіне бет алды. Моншақтап тамып бара жатты оның көз жасы. Қуарып кеткен шешем де, өзгелер де, сол бойы орнынан тұра алмады. Қалай екенін білмедім, оның соңынан ішке мен жүгіріп кірдім.

Дәрет пен тер иісі сіңген бөлме маған сол кезде алғаш рет адам тұрмас боп көрінді. Есік аузында тоқтай қалдым. Ол бөлменің қақ ортасында тұр екен. Жатын орны, өзі үңгіп тастаған қабырғалар мен алақандай терезеге кезек қарап жатыр. Бір кезде екі қолын көтеріп, алақанына қарады.

— Аға! — деп шақырдым мен сонда оны алғаш рет.

Жәймен бұрылды ол маған. Қарасы неткен өтімді еді. Зар мен мұң. Бесінші сыныпта ем. Сабақтан келе жатқанбыз. Көрші сыныптың балалары қақпадан шығып кеткен ағамды ұстап алған екен. Құйрығынан теуіп, қарға ауналып ойнап жүр. Бәрі мәз. Ол да.

— Жадыраның ағасы, — дегеннің бәріне сол күні:

— Оттапсың. Танымаймын. Сенің ағаң! — деп шапшыдым. Араша да болмадым.

Сол күн түсті есіме. Әлгінде ғана

өлуін сұрағаным да... Ол да маған дәл қазір соны еске алған соң, еңкілдеп тұрғандай көрінді. Қаныштың неге жанарын жасырғанын сонда ұқтым.

— Кешірші мені, жарығым! — деді тура осы кезде есік аузында тұрған шешем.

— Ыыы, — деп жанына батып кеткендей ыңыранып, аузы-басы кемсеп, өденге тізерлей отыра кеткен Жақып болса, қара жерді төмпештей жылады.

— Айныдым! — дегенді анам алғаш сонда айтты.

Сол күні ағам бізді сол бойы жанына жуытпады. Сыртқа да шыққан жоқ. Апарған асымызға қол тигізбеді. Су да ұрттамады. Есігінің алдында, далада түнедік бәріміз. Қайіп сөйілгендей көрінген соң, таңда кірдік үйге.

— Енді қайттық? — деп сұрады Жақыптан кейінгі ағам: — Жүйкесін емдесін. Мамандарға жүгінейік...

Не дегенін ол өзі айтып болған соң ғана ұққандай көрінді. Елу жыл жынды болған ағамды, ес кірген соң...

— Жүрегім! — деді шешем бір кезде. Тап бердік оған қарай.

— Маған емес, шығыңдар! Жақыпқа барыңдар, — деді ол.

Шатаспапты ана жүрегі. Ағамды арқаннан шешіп алдық, үлгердік...

Ес-түссіз жатқан ағамның төсегінің басында отырған анам айнығанын сол жолы үш емес, тәспі аударғандай қайталады. Естіді төбе зарын, көріп көз жасын. Ағам ертесі күні таңда бірақ түк болмағандай, ойламағандай, туғалы ойлай білмегендей қайта бақытты боп оянды...

Біз адамдар кейде жәй ойлай білетініміз үшін бақытсызбыз.

Торғын ЖОЛДАСБЕКҚЫЗЫ
qalamger.kz сайтынан алынды.

АКТУАЛЬНАЯ ТЕМА

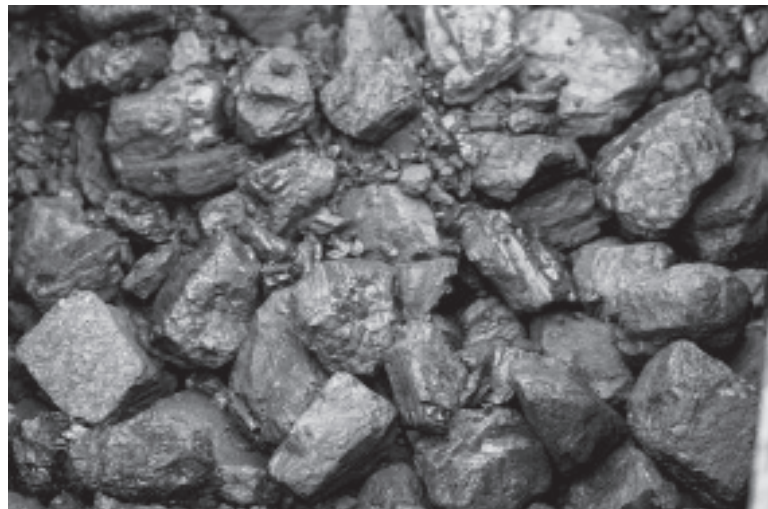
ЦЕНЫ НА УГОЛЬ ОЩУТИМО ВЫРОСЛИ

Уголь для населения в Казахстане подорожал в среднем на пять процентов за год. В некоторых регионах стоимость твердого топлива выросла сразу на 11 процентов, передает Tengrinews.kz со ссылкой на мониторинговое агентство Energyprom.kz.

Объем добытого каменного угля, включая лигнит и угольный концентрат, за январь — сентябрь составил 82,1 миллиона тонн, что на 1,5 процента больше по сравнению с аналогичным периодом 2020 года. Более половины добычи традиционно пришлось на Павлодарскую область (47,9 миллиона тонн), еще треть — на Карагандинскую область (27,7 миллиона тонн). Значимый объем угля добыли также в Восточно-Казахстанской области (6 миллионов тонн). Цены на каменный уголь по итогам сентября 2021 года выросли в среднем по стране на 5,1 про-

цента за год. Рост цен наблюдается второй год подряд. Удорожание отмечено в 14 из 17 регионов Казахстана, самое заметное — в Восточно-Казахстанской области на 10,8 процента за год, следом идут Жамбылская и Туркестанская области, на 8,6 процента. Единственный регион, где цены на каменный уголь снизились, — Западно-Казахстанская область, на один процент. Среди крупных городов и мегаполисов в сентябре дороже всего каменный уголь стоил в Уральске: 19,3 тысячи тенге за тонну. Пришлось раскошелиться

также жителям Тараза — 15,6 тысячи тенге и Туркестана — 15,3 тысячи тенге за тонну. Дешевле всего уголь можно было приобрести в Семее — 9,8 тысячи тенге, Караганде — 10,8 тысячи тенге и Усть-Каменогорске — 10,9 тысячи тенге за тонну. В конце октября в социальных сетях появилось видео, где женщина в Алматинской области забралась в ковш погрузчика, в котором был уголь. При этом погрузчик, словно не замечая женщину, продолжал свою работу. Местные жители сообщили, что в Сарыозеке продолжается борьба за уголь.

«Люди стоят насмерть, чтобы взять хоть тонну угля», — отметили жители района. В акимате Кербулакского района Алматинской области назвали видео провокацией и попросили не паниковать жителей, так как угля достаточно.

«ЦИФРОВАЯ ИПОТЕКА»

В КАЗАХСТАНЕ ЗАПУСКАЕТСЯ ПИЛОТНЫЙ ПРОЕКТ

Министерство юстиции совместно с Министерством цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности и НАО «Государственная корпорация “Правительство для граждан” в ноябре т.г. запускает пилотный проект “Цифровая ипотека”, который даст возможность гражданам, не выходя из дома, приобрести квартиру у застройщика в онлайн формате, передает МИА “Казинформ” со ссылкой на пресс-службу Министерства юстиции РК.

Так, данный процесс включает в себя выбор жилья на сайте застройщика, автоматическую проверку на получение ипотеки посредством интеграции платформы застройщика и информационных систем банков второго уровня.

После одобрения ипотеки автоматически производится оформление договора залога и договора купли-продажи, подписываются сторонами сделки, и направляются в онлайн формате на регистрацию в государственную базу данных «Регистр недвижимости». Уведомления о произведенной регистрации направляются в личный кабинет заявителя на сайте застройщика.

ЭЛЕКТРОСАМОКАТЫ

25 ЧЕЛОВЕК ПОГИБЛИ

«Скорость электросамокатов очень высока и он может появиться в любой точке тротуара. Электросамокаты, самокаты, гироскутеры оказались сейчас в ситуации, представляющей серьезную опасность для жизни граждан. По ведомственным данным, за 8 месяцев зарегистрировано 387 случаев с участием таких устройств, 25 человек погибли, 411 получили ранения. В соответствии со статьей 64 закона РК “О дорожном движении” данные устройства госрегистрации в уполномоченном органе не подлежат. Однако комитет по правовой статистике и специальным учетам генеральной прокуратуры не ведет официальную статистику происшествий с участием таких устройств», — добавил он.

Он задался вопросом, как так получилось, что электросамокаты, скорость которых пропорциональна скорости автомобиля, не относятся ни к одной категории транспортных средств.

«В нормативных актах отсутствует классификация устройств данного типа. МВД отмечает, что отнесение электросамокатов к какому-либо транспортному средству, на-

Депутаты забили тревогу из-за ситуации с электросамокатами в Казахстане. В частности, депутат Нурторе Жусип на пленарном заседании сената поднял вопрос безопасной эксплуатации электросамокатов, передает корреспондент NUR.KZ. Сенатор сообщил, что в больших городах Казахстана участились случаи, когда люди сталкиваются с электросамокатами.

пример, к мопедам или скутерам, невозможно из-за ряда принципиальных технических различий и особенностей эксплуатации... Отсутствие соответствующей классификации и требований к указанным устройствам не позволяет законодательно закрепить права и обязанности лиц, управляющих такими средствами. А также установить необходимые методы

технического регулирования, правила обращения на рынке или ввода в эксплуатацию, требований безопасности, процедур оценки соответствия, единые требования маркировки», — заявил депутат.

В этой связи он попросил правительство ускорить проработку вопроса классификации вышеуказанных устройств и внесение в соответствующие поправки в законодательные акты.

«Считаем необходимым правовое регулирование ввоза и безопасной эксплуатации электросамокатов, а также разработать соответствующий регламенты, стандарты и требования к данным устройствам, с учетом норм, отраслевых техрегламентов ЕАЭС. В рамках осуществления таможенного контроля просим принять меры по ограничению ввоза устройств, не соответствующих требованиям регламентов и стандартов. Координатором рассмотрения данного вопроса определено министерство торговли и интеграции. Было бы правильно, если бы министерство ускорило разработку соответствующего стандарта», — резюмировал Нурторе Жусип.

ЛЕГЕНДА СПОРТА

ЯРОМИР ЯГР — ВЕЛИКИЙ ХОККЕИСТ

Яромир Ягр — один из величайших игроков в истории хоккея. Второй бомбардир в истории НХЛ, олимпийский чемпион, двукратный обладатель Кубка Стэнли. У некоторых из тех, кто в детстве называл его любимым игроком, уже подрастают внуки. А легендарный Яромир продолжает

Яромир забивает в ведущей чешской лиге в 49 лет и не хочет заканчивать. Им движет долг перед родным «Кладно» — клубом, которым он сам и владеет.

играть! Ему уже 49 лет, но Ягр и не думает останавливаться.

Прошлый сезон был особенно важным для Ягра. Он владеет клубом «Кладно», который выкупил в 2011 году у своего отца. И в сезоне-2020/21 «Кладно» удалось вернуться в элиту. Казалось бы, миссия выполнена, но Ягр все равно не мог оставить клуб.

«Знаете, почему я все еще играю? Я чувствую себя ответственным за клуб. В противном случае я сюда бы не летал, не выставил бы себя на посмешище. Но если я уйду, клуб лишится партнеров и спонсоров и может погибнуть. У меня нет выбора. Люди этого не понимают, но мне все равно. Бог мне судья. Я жду от себя большего и считаю, что у меня все еще есть силы», — объяснил свое решение Ягр. Это в России

клубы в основном финансируются из бюджета либо крупными госкорпорациями. В Чехии клубы должны зарабатывать сами — иногда для этого приходится даже продавать название.

Ягр уверяет, что у него уже не так много сил: «Поверьте, мне уже нелегко. Раньше, если я хотел забить, я забивал. И вдруг понял, что это уже не работает. С другой стороны, от меня по-прежнему ждут голов. Самое неприятное ощущение, когда люди думают, что я могу, но на самом деле это не так. И я даже не могу им об этом сказать». Но это не помешало ему шикарно начать новый сезон. В четырех матчах главной чешской лиги он набрал 4 (3+1) очка, а в последней игре против «Литвинова» (3:2) оформил дубль, забросив при этом победную шайбу. Это были первые набранные

очки для «Кладно» — до этого команда проиграла все четыре матча в основное время.

«Я знаю, что сделаю все, чтобы помочь команде. Не уверен, что люди понимают мою роль. Более того, я сам не хочу быть в этом положении, но у меня нет выбора. Пока жив отец, я считаю, что несу ответственность за клуб. Он поддерживал его в течение 20 лет. И мне, как сыну, будет стыдно, если я его брошу», — уверен Ягр. Его слова вызывают только уважение. Он мог бы давно наслаждаться жизнью — заработанных за карьеру средств будет достаточно, чтобы не переживать о тратах. Но Яромир понимает, какую боль он причинит болельщикам «Кладно», если уйдет. И готов играть еще и еще.

Бейсенбі - Четверг, 11 қараша

 ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар»
06.25, 10.00, 13.00, 15.00,
17.00, 20.00, 01.00 Aqparat
07.00 «ТАҢШОЛПАН»
10.10, 18.00 Т/х «Тағдыр
жалыны»
12.00, 21.30 Т/х «Ақжауын»
13.10 «Qyzyq екен»
14.00 «Теледәрігер»
15.15 «Menіn Qazaqstanym»
15.40 «Ғажайып өлке»
16.05, 23.30 Т/х «Қазақ елі-2»
17.15 «Qyzyq екен»
20.35 «Ashyq Alan»
22.30 Т/х «Жат мекен»
00.25 «PARASAT MAIDANY»
01.35 Футбол. Ирландия-
Португалия

 ХАБАР

05.00 «Заговоренный»
06.00, 16.00 Сериал «Застава»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Бросить вызов судьбе»
10.45 Әсем әуен
12.00, 23.30 Т/х «Бәсеке-2»
13.00, 21.30 «Шайқалған
шаңырақ»
14.00, 22.30 Т/х
«Пәленшеевтер-4»
15.00 «Большая неделя»
18.00 Мегахит
20.00 Қорытынды жаңалықтар
20.30 «Народный контроль»
21.00 Итоги дня
00.45 «Discovery : Сквозь
червоточину с Морганом Фри-
меном»

 АСТАНА

06.00 «Ұрланған тағдыр»
06.45, 13.30 Үздік әзілдер
07.00 М/с «Маша и медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Үзілген
моншак»
10.00, 22.30 «Қарындасым
қарлығашым »
11.00, 21.00 Т/с «Қара ниет-2»
12.00, 23.30 Т/х «Жауынгер»
14.00 «Айтарым бар»
15.00 «Развитие регионов»
16.00, 01.00 «Қарлығаш» күзет
агенттігі
17.00 «Сүлеймен сұлтан»
18.00 «Фазилет ханым»
20.00, 02.10 «Astana times»
03.00 «Біздің ауыл»
04.00 «Отбасы»
04.30 «KazNet»
05.20 «Сырты бүтін»

 ЕВРАЗИЯ

06.00 Т/х «Жалғыз жауқазын»
07.00 «Қайырлы таң,
Қазақстан»
09.00 «Доброе утро, Казах-
стан»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «На самом деле»
13.00 «Пусть говорят»
14.15 «112»
14.30 «QOSLIKE»
18.30 «Басты жаңалықтар»
19.00 «Көреміз»
20.00 Главные новости
20.40 «Горячая точка»
01.20 «Фурцева. Леганда о
Екатерине»
02.30 «112»
02.50 Басты жаңалықтар
03.20 Т/х «Жалғыз жауқазын»
04.00 «Той заказ»

 КТК

07.05 Кешкі жаңалықтар
07.30 «Журналист»
08.30 «Бақыт жолында»
09.40 НОВОСТИ
10.20 «Было дело»
11.20 «Игра. Реванш»

Жексенбі - Воскресенье, 14 қараша

 ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар» деректі
фильм
06.30 «Толғағай»
07.30 «Көңіл толқыны»
07.55 Кәсіпқой бокс.
12.00 «Қазақстан дауысы»
14.00 «Көкке»
15.30«Ән мен әнші»
17.20 «Әйел әлемі»
20.00 «АРТА»
20.50 «Көңілді тапқырлар
алаңы»
22.30 Т/х «Жат мекен»
23.30 «Көңілашар»
00.30 «Дон И»
01.35 «Футбол»
03.40 «АПТА»

 ХАБАР

05.00 «Застава»
07.00 «Самопознание»
07.15 Сериал «Курьер»
09.15 «Пәленшеевтер-4»
14.00 «Шырақшы»
16.00 Российский сериал
18.00 Мегахит

Жұма - Пятница, 12 қараша

 ҚАЗАҚСТАН

06.05 Д/ф «Ауылдастар»
06.25, 13.00, 17.00, 20.00
Aqparat
07.00 «TANSHOLPAN»
10.10 18.00 «Тағдыр жалыны»
12.00 «Ақжауын»
13.15, 17.15 «Қызық екен...»
14.00, 03.40 «Теледәрігер»
15.00, 03.25 «Заң және біз»
15.50 «Қазақ елі-2»
20.35 «Ашық алаң»
22.30 Т/х «Жат Мекен»
00.25 «Қазақстан дауысы»
01.35Футбол

 ХАБАР

05.00, 16.00 «Застава»
07.00 «Таңғы хабар»
10.00 «Бросить вызов судьбе»
10.45 Әсем әуен
11.45 «Бәсеке-2»
13.00, 22.30«Шайқалған
шаңырақ»
14.00, 21.30 Т/х
«Пәленшеевтер-4»
15.00 «Бүгін». Тікелей эфир
18.00 Мегахит
20.00 Қорытынды жаналықтар
20.30 «Үкімет».Премьера!
21.00 Итоги дня
00.45 «Discovery». Как устроена
Вселенная

 АСТАНА

06.00 Т/х «Ұрланған тағдыр»
07.00 М/ф «Маша и медведь»
09.30, 22.00 «Үзілген моншак»
10.00, 22.30 «Қарындасым,
қарлығашым»
11.00, 21.00 Т/х «Қара ниет-2»
12.00, 23.30 Т/х «Жауынгер»
13.30«Үздік әзілдер»
14.00 Тұрсынбек Қабатов
концерті
15.00 Развитие регионов
16.00, 01.00 «Қарлығаш»
17.00 Т/х «Сүлеймен сұлтан»
18.00 «Фазилет ханым»
20.00, 01.45 «Астана times»
03.00 «Біздің ауыл»
04.00 «Отбасы»
04.30 «KazNet»
05.20 «Сырты бүтін»

 ЕВРАЗИЯ

06.00 «Әйел сыры»
07.00 «Қайырлы таң -Қазқстан»
09.00 «Доброе утро-Казахстан»
11.00 «Жить здорово»
12.00 «Жди меня Казахстан»
13.00 «112». Прямой эфир
13.15 «Мужское/женское».
14.30 «Qoslike»
18.30, 02.45 «Басты
жаңалықтар»
19.00 «Көнеміз»
20.00 «Главные новости»
20.40 «Поле чудес»
22.05 сериал «Дельфин»
03.40 «112». Криминальные
новости
03.55«Басты жаңалықтар»
04.25 «Той заказ»

 КТК

07.05Кешкі жаңалықтар
07.30Т/х «Журналист»
08.30 «Бақыт жолында»
09.50 Новости
10.40 «Было дело»
11.40 «Игра. Реванш»
13.30 «Пропавшая невеста»
16.00, 01.30 «Худшая подруга»
17.00 Т/х «Бақыт жолында»

 ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.40 «Әйел сыры»
06.45 «Той Заказ»
07.15«Мама, маған дауыс
бер»
08.45«Воскресные беседы»
09.00 «Потомки великой
степи»
09.20 «Тайны вокруг нас»
12.00 «Анна»
17.00 «Лучше всех»
18.50 «Добрый вечер Казах-
стан!»
20.00 «Грани»
21.30 «Скажи мне правду»
23.40 «Что? Где? Когда?»
01.15 «Вызов. Первые в
космосе»
02.50«П@ytina+»
03.30 «Әйел сыры»
04.15 «Той базар»

 КТК

07.05 «Бала дауысы»
07.50 «Өмір өзен»
09.00, 23.50 «Дом культуры и
смеха»

18.00 «Әулеттер тартысы»
19.30 Кешкі жаңалықтар
20.00, 02.15«Дау-дамайсыз»
20.35, 02.50 «КТКweb»
21.00 Вечерние новости
21.40«Двойник»
02.10 «Дау-дамайсыз»
02.35 «КТКweb»
02.55 «MAMMA MIA»
03.30-04.00 Кешкі жаңалықтар

 ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық» /тікелей
эфир/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Ұлт құндылығы»
10.30 «Сегодня»
11.00«Дәрігер кеңесі»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Шашу»
12.45 «Жетісудың ақын-
жыраулары»
13.00 «Зейнеп апаның
әңгімелері»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 «Әсем әуен»
14.50 «Тарихнама» (қазақ
хандары)
15.00 «Тәуелсіздік тұлғалары»
15.30 «Әсем әуен»
16.30 Д/ф «Бүгінгі дін»
17.00 «Шашу» /тікелей эфир/
17.45 «Ковид-шолу»/Ковид-
обзор
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.25 «Ковид-шолу»/Ковид-
обзор
18.35 «Сыралғы» /тікелей эфир/
19.20 «Тәуелсіздік жылнамасы»
19.30 «Бүгін» /тікелей эфир/
20.00 «Спасая жизни»
20.15 «Ковид-шолу»/Ковид-
обзор
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Aqrolife»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Талқы»
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

 31 КАНАЛ

06.00 «Әзіл студия»
07.00, 20.00 Информбюро
08.00 «Жанкешті ханымдар»
10.00, 10.30 «Маша и медведь»
11.00, 21.00 «Ханшайым»
13.00 «Күзғын»
14.00 «Тимон и пумба»
15.30 «Кухня»
16.30 «Наемник»
19.00«Кухня»
20.00 Информбюро
22.30 «Война богов: бессмерт-
ные»
00.40 31 әзіл
01.40 «Кел, татуласайық!»
05.00 «Ризамын»

 7 КАНАЛ

06.00, 05.10 «Қуырдақ»
07.00 «Оян, Qazaqstan»
09.00, 15.00 Т/х «Ерке мұң»
10.00 «А унас во дворе-2»
11.15 «Балабол-3»
14.00 «Гудия»
16.00 Скетчком «Q-eli»
16.30«Воскрешая чемпиона»
19.00Вечерняя программа
«Студия 7»
19.30 Шоу «Музыкальная
интуиция»
21.40«Ағайындылар»
00.00 Шоу «Один в один»

 ЕВРАЗИЯ

11.10 «Тень любви»
15.00 «Аталар сөзі»
18.10 «Мерекелік концерт»
19.00 «Концерт XII-VII»
21.00 «Портрет недели»
22.00 «Расплата за любовь»
01.40 «Аталар сөзі»
03.50-04.30 «Бала дауысы»

 ЖЕТИСҮ

.....
07.05 «Әсем әуен»
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Әсем әуен»
10.30 «Безбен»
11.05 «Бір бала»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнама-
сы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Әсем әуен»
12.45 «Жетісудың ақын-
жыраулары»
13.00 «Сильные духом»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 «Единый народ»
14.30 «Сделано в Казахстане»
14.50 «Тарихнама» (қазақ
хандары)
15.00 «Дәрігер кеңесі»

 31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студия
07.00 Әзілдер күнделігі
08.00 «Тамаша live»
08.30 «Тәтті шоу»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00What's up?
11.00 «Села полетела»
12.00 31 әзіл
12.30 «Алладин»

Сенбі - Суббота, 13 қараша

 ҚАЗАҚСТАН

06.05 «Ауылдастар»
06.30 Aqparat
07.15, 03.20 «Сырлы сахна»
07.35, 02.50 «Күміс көмей»
08.25 «Әйел әлемі»
09.00«Венди»
10.00, 18.00 Т/х «Тағдыр
жалыны»
12.00 «Қазақстан дауысы»
14.00Әзіл әлемі
15.35 «Дала дауысы»
17.20 «Талпын»
20.00, 02.35 «Мәселе»
20.40 «Қазақстан дауысы»
22.30 «Жат мекен»
23.30 «Көңілашар»
00.30 «Дон И»

 ХАБАР

05.00 «Застава»
07.00 «Өзін-өзі тану»
07.15 «Отчаянные»
09.00 «Tangu fresh»
10.00 XXI ғасыр көшбасшысы
11.0., 23.15 «Пәленшеевтер-4»
14.00 «Менің атым Қожа»
18.00 Мегахит
20.00«Отыз жылдың ой-
толғауы»
21.00 Ақпарат арнасы «7 күн»
22.00 «Хабарлас»
01.15«Discovery». Как устроена
Вселенная

 АСТАНА

06.00, 05.10 «Үздік әзілдер»
08.00 М/ф «Маша и Медведь»
09.30, 22.00 Т/х «Үзілген
моншак»
10.00, 22.30 «Қарындасым,
қарлығашым»
11.00, 21.00 Т/х «Қара ниет -2»
12.00, 23.25 Т/х «Жауынгер»
13.30 «Бақыттымын өзіңмен»
15.00 «Развитие регионов»
16.00 «Күлпәштің хикаялары»
18.00 Т/х «Фазилет ханым»
20.00 «Қызық болған»
02.40 «Q» travel
04.50 «KazNet»
05.30 «Сырты бүтін»

 ЕВРАЗИЯ

06.00, 03.00Т/х «Әйел сыры»
06.45 «П@утина+»
07.25 «Той базар»
08.45 «Ұлы даланың мұрасы»
09.20 «Пес Барбос и необыч-
ный кросс», «Самогонщики»
10.20 «Фабрика грез»
10.45 «Спецназ»
14.30«Белый тигр»
17.00 «Көреміз»
18.30 «Мама, маған дауыс
бер!»
20.00 «Айна»
21.00 «Скажи мне правду»
23.00 «На острие»
02.10 «П@утина+»
03.40 «Той базар»
04.25 «Той заказ»

 КТК

07.10 «Құдалар-2»
07.50 «Басты рөлде»
08.00, 03.30, 04.30«КТК –да
Қабатов»
09.20 Новости

15.45 «Жетісу жұмбақтары»
16.15 «Қазақ тілі»
16.30 «Ән тыңдайық» (онлайн-
концерт)
17.00 «Қазақ үні»
17.35 «Полицейская служба»
17.52 «Тәуелсіздік жылнама-
сы»
18.00 «Спорт-тайм»
18.30 «Олжа»
19.05 «Ұлт құндылығы»
19.30 «Жүрек сөзі»
20.15 «Тәуелсіздік жылнама-
сы»
20.30 Апта /қаз/
21.30 Апта /рус/
22.20 «Қызық көнсерт»
А.Наймантаевтың кеші
00.05 «Әсем әуен»

 31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студия
07.00 Әзілдер күнделігі
08.00 «Тамаша live»
08.30 «Тәтті шоу»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00What's up?
11.00 «Села полетела»
12.00 31 әзіл
12.30 «Алладин»

10.10, 01.40 «Юморина»
11.30 «Двойник»
15.30 «Аталар сөзі»
17.00«Раненое сердце»
21.00 «Большие новости»
22.10 «Тень любви»
02.20 «Аталар сөзі»
03.30, 04.30 «КТК –да Қабатов»

 ЖЕТИСҮ

07.05 «Әсем әуен»
07.30 «Таңжарық»/
09.00 Жаңалықтар
09.30 Новости
10.00 «Aqrolife»
10.30 «Бүгін»
11.00 «Сыралғы»
11.45 «Спорт» (әдіс)
11.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
11.53 «Тұғырдағы тұлға»
12.00 «Шашу»
12.45 «Жетісу батырлары»
13.00 «Спасая жизни»
13.30 «Ән тыңдайық»
14.00 «Талқы»
14.50 «Тәуелсіздік жылнамасы»
15.00 «Сыралғы»
15.45 «Әкелер әңгімесі»
16.30 «Ән тыңдайық» (онлайн-
концерт)
17.00 «Өмір әні»
17.52 «Тәуелсіздік жылнамасы»
18.00 Жаңалық
18.15 Новости
18.30 «Бір бала»
19.20 «Әсем әуен»
19.30 «Безбен»
20.05 «Сильные духом»
20.30 Қорытынды жаңалықтар
21.00 «Единый народ»
21.30 Итоговые новости
22.00 «Сделано в Казахстане»
22.50 «Әсем әуен»
23.10 Новости
23.35 Жаңалықтар

 31 КАНАЛ

06.00 Әзіл студия
06.50 «Тамаша live»
07.20 «Информбюро»
08.30 «Села полетела»
09.30 «Готовим с Адель»
10.00 «Маша и медведь»
10.30 М/с«Аладдин»
11.30 М/с «Лило и Стич»
12.30 «ТайнаМосли»
14.30 «Война богов: бессмерт-
ные»
17.10 «Астерикс на олимпий-
ских играх»
19.50 «Охотник на монстров»
22.00 «Неге?»
23.00 31 әзіл
00.00«Кеше. Бүгін. Ертен»
01.50 «Тамаша live»
02.00 Қазақша концерт
05.00 Ризамын

 7 КАНАЛ

06.00 «Гу-гулет»
07.00 «Айна-online»
08.00 «Япырай»
09.00, 15.00Т/х «Ерке мұң»
10.00 «Жұлдыздың жары»
10.30«Регина + 1»
11.40 Шоу «Орел и Решка»
12.40«Тайны госпожи кирса-
новой»
16.00 Т/х «Барлау»
18.00«Сезім симптомдары»
20.00 Шоу «Один в один-5»
23.00 «JaidarmanCup»
00.30 X/ф «KЗландия»
04.15 «Қуырдақ»

 ЕВРАЗИЯ

12.50 «Лило и Стич»
13.30 «Охота на монстров»
16.10 X/ф «Астерикс на олим-
пийских играх»
18.50 X/ф «Астерикс и Обе-
ликс в Британии»
21.20 X/ф «Заложница-2»
23.20 «Пастырь»
01.30 «31әзіл»
02.00 Қазақша концерт
05.00 Ризамын

 7 КАНАЛ

06.00 «Гу-гулет»
07.00 «Япырай»
07.15«Jaidarman Cup»
09.00, 15.00 Т/х «Ерке мұң»
10.00 «Келесі кім?»
10.30 X/ф «Регина+1»
11.30 «Орел и решка»
12.40 «Тайны госпожи кирса-
новой»
16.00, 03.00 К/ф «Қайта
оралу»
18.40 X/ф «Разумное сомне-
ние»
21.00 Шоу «Музыкальная
интуиция»
23.00 X/ф «Разведка»
01.00 «Семьянин»
05.00 «Қуырдақ»

БІЛІМ

ИНФОРМАТИКАНЫ ОҚЫТУДЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Информатикадан білім негіздерін меңгеру оқушылардың жалпы ақыл-ойын дамытуға, олардың ойлау және шығармашылық қабілеттерін нығайтуға елеулі әсер етеді. Информатикадан білім беру негізін түсіну педагогикалық тәжірибенің атап айтқанда, информатикадан сабақ беру кезінде актив және интерактив әдістемелерді қолдануда көптеген маңызды мәселелерін шешу үшін сілтемелер жасайды.

Соңғы жылдары информатикадан сабақ берудің тиімділігін айтарлықтай жоғарылатуға мүмкіндік беретін әдістемелерді іздеу кеңінен қолданыла бастады. Оқу үрдісінде оқу пәнінің мазмұнының көлемін анықтаумен және сабаққа қажетті материалды іріктеумен қатар оқыту әдістері де ерекше маңызға ие. Оқушылардың жас ерекшеліктері мен пәннің мазмұнына сәйкес таңдалған әдіс білімінің саналы да, баянды болуын қамтамасыз етеді. Информатика курсының басқа пәндермен салыстырғандағы негізгі ерекшелігі — ол оқушылардың компьютермен жүйелі жұмыс істеуі болып табылады. «Әдіске» қатысты анықтамаларда бөріне ортақ пікір: «белгілі бір мақсатты көздеген мұғалім мен оқушылар арасындағы өзара қарым-қатынас және іс-әрекет». Олай болса оқыту әдістері – оқытудың мақсат-міндеттеріне сай оның мазмұнын оқушыларға меңгертуде

мұғалім мен оқушылардың қолданатын амал-тәсілдері мен құралдарының жиынтығы болып табылады. Мұғалім оқыту әдістерінің көмегімен оқушыларға білім беріп, олардың тәжірибелік әрекетін ұйымдастыруда өзінің іс-әрекетін оқушылардың таным әрекетіне басшылық етумен байланыстырады. Мұғалім оқытудың нәтижесін арттыруда оқыту әдістеріне қатысты амал тәсілдерімен қатар оның құралдарын да пайдаланады. Оқу құралдарына оқу кітаптары, көрнекі және техникалық құралдар жатады. Оқу кітаптары – оқулықтар, оқу-әдістемелік кітаптар, анықтамалар, сөздіктер, есептер жинағы. Көрнекі құралдар – кестелер, сызбалар, чертеждар, суреттер, фотосуреттер, альбомдар, тарихи, экономикалық-географиялық карталар т.б. жатса, ал техникалық құралдарға компьютер, интерактивті тақта және мультимедиа құралдары жатады. Оқушылардың танымдық белсенділігін

құруда сабақтардың дәстүрлі емес түрлері үлкен мәнге ие, қазіргі білім беруді дамыту үрдісі сабақтың түрлі модельдерін және қарқынды дамытын білім берудің әдістерін қолдануды талап етеді. Информатика пәнінің кез келген мұғалімі өз қызметінде оқушыларды оқытудың дәстүрлі емес әдістерін қолданады Информатика пәнін оқытуда да жаңа идеялар, жаңа педагогикалық технологияларды қолдану керек-ақ. Оқушылардың жан-жақты дамуына жағдай жасап, жеке тұлғаны дамытуда жаңашыл әдіс-тәсілдерді қолдану – оқушылардың ойлау қабілетін арттырып, шығармашылық қабілетін дамытып, оқу материалын толық игеріп, қазіргі ақпараттық заман-

да оқушылардың компьютермен жұмыс істеуде сауаттылығы мен шеберлігін арттырады.

Қазіргі заманғы білім берудің және тәрбиелеудің сапасын көтеру, әрбір пәнді жоғары ғылыми деңгейде оқытуды қамтамасыз ету талаптары қойылған талаптарды орындау үшін оқытылатын пәндер материалдың көлемін және тізбесін нақтылау, оқулықтағы және оқу бағдарламасындағы артық жүктемеден арылу, оқу пәндеріндегі идея мен негізгі ұғымдарды нақты жеткізуді қамтамасыз ету.

М.СЕЙТБАЕВ,
Жетісу орта мектебінің
информатика пәні мұғалімі.
САРҚАН АУДАНЫ

ҰСТАЗ ОЙЫ

БІЛІМ НЕГІЗІ – БАСТАУЫШТА

Ұрпағымызды ойлы да іскер, жігерлі де батыл, өзіне-өзі сенімді, интеллектуалдық деңгейі биік, дүниетанымы дұрыс қалыптасқан азамат етіп тәрбиелеуде мектептің алатын орны айрықша. Мектеп қазіргі қоғамның дамуымен, әлеуметтік практикамен тығыз байланысты.

Мектеп өмірі балаға жаңа әлемнің есігін ашып беріп, рухани дүниесінің қалыптасуына негіз салады. Ал, тәрбиенің сан салалы, күрделі мәселелеріне терең бойлауға бастайтын, күнделікті тұрмыста кездесетін дағдылар арқылы баланың жан дүниесіне әсер ететін білім мен тәрбиенің алғашқы баспалдағы – бастауыш мектеп.

Бастауыш саты – білім, дағды, іскерліктің қалыптасуының бастамасы болып табылады. Келешекте жалпы білім алу мен кез келген арнаулы мамандықтарға талпынудың іргетасы осы бастауышта қаланбақ. Сондықтан, оның сипаты мен мазмұны, оқытудың әдістері мен формалары қазіргі жағдайда жан-жақты талданып отыр. Өйткені, баланың жеке бас қасиеттері, оның адамгершілігінің, белсенділігінің қалыптасуы мектепке дейінгі тәрбие мен бастауыш сыныптарда жүзеге аспақ. Оқушының рухани күш-қуаты мен ерік-жігерінің, шығармашылық қабілетінің, жалпы мүмкіндіктерінің ашылар кезі. Бастауыш мектептің негізгі міндеті – жеке тұлғаны дамытып, оның алғашқы қалыптасуын қамтамасыз ету, білімге деген сенімін нығайту, іскерлігі мен дүниетанымын қалыптастыру, оқуға деген қызығушылығын оятып, ынтасын арттыру болып табылады. Осы міндеттерді жүзеге асыратын басты тұлға – ұстаз. Тек мықты ұстаз ғана осындай ауыр жүкті алып жүре алады.

Айжан САДЫҚОВА,
Тасқұдық мектебінің бастауыш
мұғалімі.
САРҚАН АУДАНЫ

ҚАЗЫНА

Ақпараттық құралдар мен әлеуметтік желілердегі деректерге сүйенсек, әлемде 6 мыңнан аса тіл қолданылса, соның ішінде тек 600-ге жуығы ғана көпшілікке қажет тіл екен. Ал, қалғандарының өлі тілге қосылу қаупі жоғары көрінеді.Себебі ағылшын, қытай, орыс тілдерінің ықпалында қалған елдер өз тілдерінде түсінісуді сиретіп, өзгенің шылауында кетіп бара жатқаны құпия емес.Мұндай қатердің алдын алу үшін ұлттың өз құндылығына деген жанашырлығы, қамқорлығы керек.

ТІЛ – ТАУСЫЛМАЙТЫН БАЙЛЫҚ

Қазақтың тілі де қолдауға мұқтаж. Жеріміз кең байтақ болғанымен саны аз халық болғандықтан бізге де барымыздан ажырап қалмаудың қамын жасау керек сияқты.Өйткені, өзге тілдің жетегінде кетіп қалып, ана тіліміз көлеңкеде қалып қалмаудың қамын ойлаған жөн сияқты.

Әрине, қазақ тілі елімізде ресми түрде мемлекеттік тіл екенін айдан анық. Енді оның көсегесін көгерту өзімізге байланысты екенін жақсы түсінуіміз қажет. Мемлекет тарапынан мемлекеттік тілдің мәртебесін арттыруға байланысты перменді шаралар үздіксіз қолданылып жатқаны белгілі. Мәселен, Қазақстан Президенті Қасым-Жомарт Тоқаевтың «Сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауында жолдауында ел көңілінен шыққан жағымды жаңалықтың бірі – мемлекеттік тілге қатысты болды. Мәселен: «Қазақ тілінің мемлекеттік тіл ретіндегі рөлі күшейіп, ұлтаралық қатынас тіліне айналатын кезеңі келді деп есептеймін. Бірақ, мұндай дәрежеге жету үшін бәріміз даңғаза жасамай, жұмыла жұмыс жүргізуіміз керек», – деп атап көрсетті Қасым-Жомарт Кемелұлы. Сондықтан, таусылмайтын байлығымыз, ұлттық құндылығымыз болып табылатын ана тіліміздің абыройын асқақтатып, мәртебесін арттыруға әрқайсымыз өзіндік үлесімізді қоссақ, «Көп түкірсе көл болады» дегендей қазақ тілінің қолданылу аясы барынша кеңейе түсіп, қажеттілігі де арта түсер еді.

Назерке ӘБІКЕНОВА,
Алакөл аудандық сотының жетекші маманы.

ГЕНДЕРЛІК САЯСАТ

ІРГЕЛІ ІСТЕР АТҚАРЫЛУДА

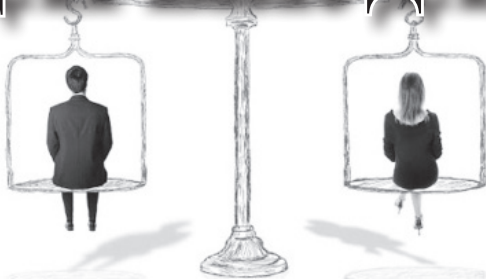
Гендерлік саясат дегеніміз, әйелдерді ерлермен тең дәрежеде билікке тарту, ана мен балаға айрықша әлеуметтік жағдай жасау, отбасындағы зорлық-зомбылықтың алдын алу сияқты мәселелерді шешу болып табылады.

Елімізде бұл тұрғыда іргелі істер атқарылып келеді. Соның арқасында гендерлік теңдік мәселелерінде белгілі бір жетістіктер қол жеткізілді, сонымен қатар, нормативті-құқықтық база да жетілдірілуде. Мәселен, Қазақстан әйелдер құқығы бойынша БҰҰ-ның «Әйелдерді дискриминациялайтын барлық органдарды жою», «Әйелдердің саяси құқықтары туралы» конвенциясына, сонымен қатар 30-дан аса халықаралық келісімшарттар мен конвенцияларға қол қойып келісімшартқа отырды. Ал, кезінде Тұңғыш Президент-Елбасымыз Н.Назарбаевтың гендерлік теңдікке қол жеткізудің ұзақ жылдарға арналған стратегиясы бойынша ерлер мен әйелдерді қоғамның барлық саласында теңестіру қарастырылған. Стратегия – мемлекеттің гендерлік саясатын іске асыруға бағытталған негізгі құжат, оны іске асырудың және мемлекет пен азаматтық қоғам тарапынан оның мониторингін жүзеге асырудың құралы, демократияның қалыптасуының маңызды факторы болып табылады.

«Ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдігі туралы» Қазақстан Республикасының қабылдаған Заңында ерлер мен әйелдердің мемлекеттік және қоғамдық өмірдің барлық саласындағы тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерін, Қазақстан Республикасының заңнамаларын жетілдіруді тұжырымдамаларды, стратегиялық және бағдарламалық құжаттарды қабылдау және іске асыруды қамсыздандыру мақсаттары белгіленген. Заңда белгіленген осы мақсаттар мен міндеттерді нақтылы іске асыру, біздің алға қойған міндеттерге аяқ басқандай және оларға қол жеткізгендей, механизмдер мен басты құралдарды іздеуге бағыт береді.

Мемлекеттің жалпы саясаты мыңжылдықтың даму, соның ішінде елдегі гендерлік теңдікке қол жеткізу мақсаттарын орындауға бағдарланатын болады. Қоғамдық сананың гендерлік парадигмасының ауысуы – бір жыныстың басым болуынан – екі жыныстың серіктестігі мен ынтымақтастығына ауысу жағына бірте-бірте өзгеруі орын алады. Сайып келгенде, Гендерлік теңдік стратегиясын іске асыру әйелдер мен ерлердің өздерінің өмір сүру құқықтарын жынысқа байланысты кемсітудің іске асыруы үшін жағдай жасауға ықпал етіп, әйелдер өздерінің жеке басының әлеуеті мен адами әлеуетін іске асыра отырып, әлеуметтік дамудың барлық процесстеріне тең дәрежеде қатысатын болады.

Ермек ДҮЙСЕМБАЕВ,
Текелі қалалық сотының судьясы.

ЖЫР ДӘПТЕРІНЕН

ДОС ЕМЕС ЖҰРТТЫҢ
БӘРІ БІРГЕ ЖҰРГЕН

Бүгінгі таңға дейін оншақты
өлең мен әңгіме жинақтары
жарық көрген Қалиев Серік
Мақұлбекұлы тамылжыған
тамыз айында алпыстың
асқаралы шыңына шықты. Ол
2000 жылдан бері Қазақстан
Жазушылар Одағының мүшесі.
Қазіргі уақытта Қарасай
аудандық тарихи-өлкетану
музейінің директоры.

ЖАЛҒАН

Дос емес жұрттың бәрі бірге жүрген,
Жарасып бірге ойнап-күлгеніңмен.
Асығың алшысынан түсіп тұрса,
Жаныңа үймелейді кім көрінген.

ҮЙ САТАМ!

Ғұмырды сүрсең де сен мен сүрмеген,
Күйіме түр көрсетпе менсінбеген:
Үйім арзан болғанмен, көршім қымбат,
Үйімді бірге сатам көршімменен!

ТҮСІНЕЙІК ЖАҒДАЙЫН...

Өмірдің, белгілі ғой, бәрі – сынақ,
Кім одан оңай өтер жаны шыдап?
Неғұрлым қызметі өскен сайын,
Қашады кей туысың алысырақ.

ҚАРҒА МЕН БҰЛБҰЛ

Жаман боп шықса досы кімде-кімнің,
Күнәға бата берер күнбе-күн мың.
Өркім өз лайығын жағалайды,
Қонады қарға қиға, гүлге бұлбұл.

ОҢАЙ МЕН ҚИЫН

Шешендерден көрмедім сөзді қалған.
Өкіндіріп талайдан озды жалған.
Ақыл айту адамға қандай оңай!
Қиын, бірақ, тыйылу өз күнәңнан...

Өмірде маған да көп наразылар,
Арамыз талай жанмен әлі ажырар...
Не барын жүрегімде өлшей алар
Қолында кімнің қандай таразы бар?

Сұлу сөзбен өрілсе жырымыз тек,
Ойлаймыз «Ұлт бағалар ұлымыз!» деп.
Ақындық та сынақ қой,
Өтеміз біз
Атақ пенен сауаптың бірін іздеп...

Ұқсамаса тіршілік киноға дәл,
Қу жаныңды жөн болар қинамаған.
Өтірікші өмірге өкпелеме,
Алданбаған адамдар сирек оған...

БАЯНДЫ БАЙЛЫҚ

Асса да елден абырой, айбыныңыз,
Шашса да алдан шуағын Ай, Күніңіз,
Қайырлысы байлықтың – қуатты иман,
Иманды ұрпақ – баянды байлығыңыз!

АЯНЫШТЫ...

«Тауық құс емес,
Жалқау кісі емес». (Қазақ мақалы)
Болса да руы мен ұлты қандай,
Құрметті болмас адам құлқыны оңбай.
Жалқау мен жасық қана өмір бойы
Өтеді арманына ұмтыла алмай.
Өркім жетегінде жүрер жаман,
Өз басын алып жүрер ырқы болмай.
Ойға алған мақсатыңа қадам жаса,
Шошымай шөп ішінде кірпі бардай...

СЕНІ САҒЫНАМАЙ

Мен сені сағынамын, шын сағынам.
Айналдым мінезіңнің жұмсағынан.
Ерекше жаратылған ер деп білем,
Ананың шыққан алтын құрсағынан.

Біреулер сөз айтса да сырттан жаман,
Кезі жоқ көңіліңді бұлт торлаған.
Дәл сендей сақы адамдар сирек шығар,
Өмірін өзіне емес, жұртқа арнаған.

Қашпадың елдің жүгін ауыр көріп,
Жарылдың қауым үшін қауын болып.
Жұбымыз жазылмастан жүрсек екен,
Мәңгілік бақида да бауыр болып...

ЕҢ ҮЛКЕН ҚҰРМЕТ

Алдау жайлы бүгінде көп ақпарлар,
Алам десең сан түрлі сабақтар бар.
Айналама қарасам, қаптап жүр-ау,
Бір-біріне сенімін жоғалтқандар.

Ертеңімнен болсам да үмітті жан,
Көңілімде аз емес күдік, күмән.
Барамын да базарға,
Сатушының
Таразыдан жейтінін біліп тұрам.

Ұмтылғандар күнәға өзі асыға,
Ұшырар-ау Құдайдың жазасына.
Шипасы мол қымыз бен шұбаттың да,
Зар боласың қоспасыз тазасына.

Сыйламасты көргенде, аямасты,
Бауыр тұтам қай қазақ, қай Алашты?
Сенім деген – зор құрмет түсінгенге,
Болмаса екен сол құрмет аяқасты...

МҰРАТЫМ МЕНІҢ

Құлшынбаймын да: «Қаламмен құдық қазам!»
деп.
Мақталғым келіп, кетпейді бекер мазам көп.
Алдыма мақсат қойғанмын айқын –

жұртыма
Керемет емес, керекті өлең жазам деп.

Жарқылдап көзге түспей-ақ қойсын
жырларым.

Атаққа қарай атымның басын бұрмадым.
Кемерін керген арыны асау арна емес,
Бақшаға қарай бұрылып аққан жылғамын.

Әрбір түп дақыл түбіне сөзім бара алса!
Шөліккеп қалған түйнектер одан нәр алса...
Төрт көрпе төсеп, төрінен сайлап орынды,
Еркелетпей-ақ қойсыңшы елім мені онша.
Қажетін қамдап өзімді өсірген қоғамның,
Өмірімді сүргім келеді нағыз адамша!

АДАМ КЕРЕК

Адам керек бүгінге,
Жұмсақ мінез, жылы жүз.
Елемейтін бірін де,
Болса да көп мініміз.

Кеңшілікте жүретін,
Кемшілікке күлмейтін,
Кешіруді білетін,
Өшігуді білмейтін.

Көздерінде нұр тұнып,
Дос құшағын ашатын.
Сауапты іске ұмтылып,
Күнәлі істен қашатын.

Адамдықты бағалап,
Адалдықты жақтайтын.
Қанында бар қанағат,
Арам астан татпайтын.

Жанса екен деп еңбегі,
Жұртын ойлап жүдейтін.
Өр адамның елдегі
Амандығын тілейтін.

Сылып тастап тазалап,
Артық мінді арға жат,
Шіркін, сондай азамат
Бола алса ғой әр қазақ!

ҰЛТЫҢДЫ СҮЙСЕҢ...

«Ұлтымды сүйем!» дей берер әркім тілменен,
Айтады оңай сүюдің шартын білмеген.
Шын сүйген адам Отанын, ұлтын, өз елін,
Нәпсіге еріп, өзі үшін өмір сүрмеген.

Махаббат деген – жайқалған бақша мәуелі,
Ұғынар оны болса егер сана сәуелі.
Ұлтыңды сүйсең, құлқынның аузын құлыптап,
Өзіңді түзе, ісіңді түзе әуелі.

Ұлтыңды сүйсең, басылмай жүрек ынтығы,
Жатпайсың шалқып, таппайсың дамыл
күн-түні.

Арқа да жарқа, алаңсыз сүріп өмірді,
«Ұлтымды сүйем!» дегенің қандай күлкілі!
Шындықты білсең, жаңбырлап көзден жас
парлар.
Жасырған арам пиғылын қанша қастар бар.

Ұлтыңды сенің жоюға жердің бетінен
Жасалып жатыр қаншама сұмдық жоспарлар!

Ұлтыңды сүйсең, сақта оны қауіп-қатерден.
Қорғауды оны шығарма әсте қаперден!
Жамандық жаппай ағылып жатыр жат елден,
Қалтафон, планшет, ноутбугтан өзің әперген...

Жастарға тәлім-тәрбие беру – ортақ іс!
Жұмыла, жұртым, жұмсауың керек сарқа күш!
Ұлтыңның қымбат құндылықтарын қорғауда,
Ар-намысты ойлап, арыстан болып арпалыс!

Ішінді іреп жатқанда сыртқы саясат,
Қымызға бөгіп, мәз болма бекер май асап.
Тексеру керек жеп жатқан тамақ құрамын,
Болашақты ойлап, ұрпағымызды аясақ.

Ақшадан арзан бүгінде ұлттың тағдыры.
Сатылып жатыр айналада елдің барлығы.
Әркімнің қолы өзіне қарай бүкір боп,
Көре алар емес ат кекілінен арғыны.

Жақсының жаны, адалдың көңілі бағасыз,
Өмірін көп ел елестете алмас парасыз.
Ұлтыңды сүйсең, пара алма, берме, алғызба –
Сүрсін жұрт өмірін қайғысыз, қамсыз,
наласыз!

Санасы қалың ұйқыда сенің ұлтыңның.
Былық етер емес, келсе де бәле бұл күн мың.
Көзі ашық жатыр теледидарға телміріп,
Оятып, қане, алуға жылдам ұмтылғын!

Ортаяр көңіл жағдайын елдің ойға алса.
Опыр да топыр ойсыздар толған той қанша!
Ұлтыңды сүйсең, шайқасу керек болады,
Ең соңғы қазақ арағын мүлдем қойғанша!

Қайғырып жаның жетім мен жесір халі үшін,
Тастайсың мынау тірліктің мәнсіз жарысын.
Қолжаулық болған қаракөз қарындастардың,
Қорғауың керек абыройы менен намысын.

Қосуың керек жартының бәрін бүтін ғып.
Жалғыздық толы қоғам боп қанша ұтылдық!
Отыру саған болмайды ошақ қасында,
Отбасы бақытын сезінуі үшін бүкіл жұрт.

Кім ермес саған турасын жолдың ұсынсаң.
Қалауын жанның құрбан ғып ұлтың үшін шал!
Біреуге үгіт, біреуге көмек бер дағы
Көбейту үшін халқыңды барлық күшің сал!

Біреуді тыңдап қуансаң түзу жан ба деп,
Сөзінен ісі жатады болып сәл бөлек...
Дәлелдеу де артық, дәл қазір біздің Отанға
«Мен болсам!» емес, «Ел болса!» деген ер
керек!

Татулық деген таусылмас бақ қой тірлікте.
Сұрланып өңің, санаңда суық сыр бүкпе.
Ұлтыңды сүйсең, ұртыңды бекер бұртитпай,
Бұртыңды қой да, жұртыңды шақыр бірлікке!

Бітпейтін сауық, жетпейтін байлық соңына,
Салпақтап еріп, шайтанның түспе торына.
Шыбындай жаның шырқырап ұлтты шын
сүйсең,
Жұртыңды баста Жұмақтың даңғыл жолына!
Ұлтыңды сүйсең...

ҚАЗАҚСТАН

Қазақстан, кең байтақ, нұрлы Отаным!
Өзіңе жүрегіммен үн қатамын.
Жанымда, қанымдағы махаббатты
Мен әлі жер-жаһанға тыңдатамын!

Ұрпағы ұлы жұрттың, Сақ бабаның
Мен көрдім бүгін алға аттағанын.
Көк туым Ақ Ордадан желбіресе,
Шаттығым кеуде кернеп, мақтанамын.

Жаратқан қазағымды мәрт жаратқан.
Жанымыз таза болсын ақ парактан!
Астанам – арман қалам, ару қалам
Ғаламды дидарына жалт қаратқан.

Қазақтың тілімменен, ділімменен,
Пайғамбар алып келген дінімменен.
Елім менің біледі, белім менің
Алладан басқа алдында бүгілмеген!

ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВО

РЕКОМЕНДАЦИИ ДЛЯ РАЗВИТИЯ ЭКСПОРТА

Как сообщает пресс-служба региональной палаты предпринимателей, в Алматинской области высокий экспортный потенциал производства полуфабрикатов, хлебных изделий и детского питания. Об этом эксперт USAID, Сауле Ахметова, заявила в ходе заседания Регионального экспортного совета, организованного Управлением предпринимательства и индустриально-инновационного развития Алматинской области.

По словам заместителя генерального директора «QazTrade» Нурлана Кулбатырова, в 2021 году, институтом развития по продвижению экспорта АО «QazTrade» и USAID был реализован пилотный проект по разработке региональной экспортной стратегии области, включающий в себе рекомендации и предложения по развития отрасли. Согласно регионального обзора нацкомпании, в 2020 году экспорт Алматинской области составил в объеме 446,1 млн долларов США или 5,3% от валового продукта региона. Более 80% приходится на продукцию обрабатывающего сектора. Несмотря на общее снижение несырьевого экспорта страны, в регионе растет объем экспорта.

Подробнее со стратегией развития и рекомендациями ознакомил эксперт проекта USAID Сауле Ахметова. При разработке рекомендаций по дальнейшему продвижению экспорта дан детальный анализ имеющегося экспортного потенциала Алматинской области, проведены встречи с предприятиями для определения проблемных вопросов и предложения по улучшению ситуации. По ее словам, развитие экспорта необходимо начинать с повышения компетенции региональных институтов и специалистов. Одним из решений эксперт считает создание специального подразделения по экспорту при акимате, а также усиление роли Регионального совета по экспорту, налаживания взаимодействия с провайдерскими услугами. Кроме того, проанализировав ситуацию по действующему экспорту представитель USAID назвала новые сферы, имеющие высокий экспортный потенциал.

«Наибольшим потенциалом обладают продукты для приготовления пищи, в том числе хлебные изделия, а также детское питание, что означает возможность диверсификации хорошо экспортируемого продукта. Рынки с самым большим потенциалом экспорта продовольственных товаров включают Россию, Китай и Кыргызстан. Китай показывает самую большую разницу между фактическим и потенциальным экспортом в стоимостном выражении, предоставляя потенциал в объеме 16 млн долларов США», – сообщила эксперт.

В анализе особо отмечены и даны рекомендации по экспорту пасты, бисквита, рыбной продукции, напитков, солада, молочной продукции, мяса птицы, яиц, меда и других продук-

тов животного происхождения, аккумуляторов, фармацевтической продукции.

Модератор встречи – директор Палаты предпринимателей Алматинской области Лаззат Чинкисбаева рассказала, что Алматинская область обладает серьезным экспортным потенциалом и местным исполнительным органам, и институтам развития необходимо вести системную поддержку и активное взаимодействие с экспортерами.

«Реализация экспортного потенциала отечественных предприятий – одно из приоритетных направлений индустриально-инновационного развития региона. Озвученные на площадке Регионального экспортного совета проблемы, рекомендации и предложения должны быть приняты в работу и разъяснены среди местных исполнительных органов и предпринимательского сообщества», – заявила Лаззат Чинкисбаева.

В ходе заседания был презентован образовательный проект QazTrade Academy. Продукт повысит компетенции производителей и будет предлагать обучения и курсы по актуальным темам в сфере экспорта. Первый бизнес-практикум «Умный экспорт» запланирован с 18 октября по 27 октября 2021 года. 8 дней интенсивных практических семинаров будут проводить ведущие международные и локальные эксперты. Обучение может пройти любая компания: как действующий экспортер, так и компания, делающая «первые шаги» в экспорте.

Ш. ХАМИТОВ.

ГОСЯЗЫК

ОДНИМ ИЗ ПОКАЗАТЕЛЕЙ РАЗВИТОСТИ ЯЗЫКА ЯВЛЯЕТСЯ РАСШИРЕНИЕ И РАЗВИТИЕ СОЦИАЛЬНОЙ, ОБЩЕСТВЕННОЙ ФУНКЦИИ ЯЗЫКА. ЗНАЧИТЕЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В РАЗВИТИЕ ЯЗЫКА, В ТОМ ЧИСЛЕ И В ЕГО ТЕРМИНОЛОГИЧЕСКИЙ ПЛАСТ ВНОСЯТ КОРЕННЫЕ ПРЕОБРАЗОВАНИЯ В ЖИЗНИ НАРОДА, ГОСУДАРСТВА. СО ВСЕЙ ОЧЕВИДНОСТЬЮ ЭТО ПРОЯВИЛОСЬ С ОБРЕТЕНИЕМ КАЗАХСТАНОМ НЕЗАВИСИМОСТИ.

НЕОБХОДИМО СОВМЕСТНЫЕ УСИЛИЯ

Государственный язык – это язык государственного управления, законодательства, судопроизводства и делопроизводства, действующий во всех сферах общественных отношений на всей территории государства. Во все времена каждый гражданин своей страны должен знать и чтить законы и традиции своей страны. Государственный язык – не только яркий, ни с чем не сравнимый символ нашей государственности, но и одно из главных условий укрепления независимости страны, надежная гарантия сохранения самобытности народа, культуры, залог успешного взаимобогащающего сотрудничества всех национальностей и народностей, населяющих нашу страну.

До настоящего времени «языковой вопрос» продолжает оставаться актуальным для нашей страны. И хотя государство многое делает для укрепления позиций казахского языка, ситуация продолжает носить разновекторный характер. В этом плане встает необходимость дальнейшего продолжения реализации комплекса мер по популяризации казахского языка. Это неоднократно отмечал Первый Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев. «Наша задача – развивать его, активно используя во всех сферах. Мы должны оставить в наследство нашим потомкам современный язык, в котором к опыту многих поколений наших предков был бы гармонично добавлен и наш заметный след. Это задача, которую должен самостоятельно решать каждый уважающий себя человек», – заявил Елбасы.

В конечном счете, сегодня востребованность казахского языка является фактом, который не требует аргументов или каких-либо доказательств. Поэтому, для расширения применения сферы государственного языка каждый по мере возможности должен внести посильный вклад. Тогда совместными усилиями можно достичь положительных результатов в этом направлении.

Гульнур ДЖОЛДАСОВА,
судья Талдыкорганского городского суда.

ЭЛЕКТРОННЫЕ СЕРВИСЫ

ЦЕЛЬ - ПРОЗРАЧНОСТЬ И ДОСТУПНОСТЬ

Одной из процессуальных гарантий справедливого и демократического правосудия признается возрастание роли принципов открытости, прозрачности, гласности, публичности, доступности судопроизводства. В последнее время все большее применение находит иностранный термин «транспарентность», что в буквальном переводе означает «прозрачность», «доступность».

Вряд ли можно нам сейчас говорить о том, что наша судебная система является закрытой. Это абсолютно не так. Прежде всего, в связи с тем, что существуют нормы уголовно-процессуального законодательства, которые говорят о том, что все наши судебные процессы являются открытыми. И закрытыми процессы являются, в соответствии со статьей 29 Уголовно-процессуального кодекса Республики Казахстан, только в тех случаях, когда к этому имеются определенные запреты.

Практика показывает, что в последнее время получение достоверной, объективной информации о работе судов и о делах, ставших предметом судебного разбирательства, не является острой проблемой для участников процесса, других заинтересованных лиц, всех желающих. Внедрение и применение современных технологий в судебной системе упрощает судопроизводство, снимает бюрократические барьеры, минимизирует контакт сотрудников судебной системы с гражданами, что способствует снижению подверженности к коррупции, экономит время и средства граждан, позволит достичь максимальной прозрачности и доступности судебной системы для населения страны.

Сегодня с помощью ЭЦП граждане направляются обращения в виртуальные приемные государственных органов, получают справки, меняют прописку, подают заявки на получение различного рода услуг и разрешений.

Электронные сервисы «Судебный кабинет» и «Ознакомление с судебными документами» доступны через официальный сайт Верховного суда <http://www.sud.kz>. Получить данные услуги может любой гражданин республики, имеющий электронную цифровую подпись.

Ерасыл ОНДАБАЕВ,
главный специалист-секретарь судебного заседания Алакольского районного суда.

НОВИНКА

«СЕРГЕК» НА КРЫШЕ ПОЛИЦЕЙСКОГО АВТО

Патрульная служебная иномарка Hyundai Elantra, установленная на крыше, со специальной камерой «Сергек» колесит по дорогам Алматы, передает ИА «NewTimes.kz» со ссылкой на kolesa.kz.

Как сообщили в пресс-службе компании «Керкем Телеком», мобильная версия «Сергека» называется «Сергек-патруль» и является казахстанской аналогом комплексов вроде Ekin Patrol G2, «Кибер Шериф» и «Дозор-М».

Пока в распоряжении городской полиции есть один экипаж с новинкой, работающей в пилотном режиме.

Возможности системы позволяют при помощи искусственного интеллекта высматривать госномера транспорта в потоке и прогонять их по базам, проверяя на задолженность, наличие страховки, ориентировок, а также выявлять подложные номера. Штрафовать в автоматическом режиме комплекс не умеет, но такая возможность есть у сотрудника полиции в салоне автомобиля.

В компании отметили, что сейчас ведется разработка возможности фиксации движения по автобусной полосе, а также стоянки в запрещенных местах.

НОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ

ВНЕДРЯЮТСЯ ЦИФРОВЫЕ РАЗРАБОТКИ

В процессе совершенствования системы правосудия в основу ставятся принципы правосудия, предусмотренные Конституцией Республики Казахстан, то есть принципы, обеспечивающие общие условия реализации прав и обязанностей участников процесса. В связи с этим, применение новых технологий должно рассматриваться как альтернативная форма организации осуществления правосудия, возможность граждан и непосредственных участников судебного процесса осуществлять предусмотренные законодательными актами права и обязанности. Так, к примеру, подача в суд документов в электронной форме, доступ к судебной информации, судебные извещения, онлайн участие в судебном заседании и оборот судебных документов.

Необходимо, учесть высокие темпы развития, приобретает важность автоматизация деятельности судебных органов, оптимизация и ускорение судебных процедур, для беспрепятственного доступа к правосудию и судебной информации. В настоящее время внедрение цифровых разработок рассматривается как необходимое явление, но вместе с тем, это не замена классического правосудия и переход к постоянному осуществлению только в электронном виде, а возможность без физического присутствия участие в процессе, упрощение механизма доступа и обеспечения оперативности.

Целью оснащения залов судебных заседаний системами аудиовидеофиксации во всех регионах страны, а также ведения аудиовидеоаписей судебных процессов является повышение общественного контроля гражданского общества за законностью отправления правосудия, беспристрастностью судей. Это в свою очередь позволит повысить степень доверия общества к национальной судебной системе. Преимущества системы аудио-, видеозаписи судебных процессов очевидны. Во-первых, аудио-, видеофиксация (далее - АВФ) судебных процессов в реальном времени дисциплинирует всех участников.

Как известно судопроизводство - это осуществление судебными органами деятельности в соответствии с определенными процессуальными формами. К тому же согласно Конституции Республики Казахстан правосудие осуществляется только судом, посредством установленных законом форм судопроизводства. Исходя из этого, в условиях цифровизации и детализации все больше внимания уделяется развитию информационных и коммуникационных технологий, в том числе и в судебной системе идут обширные процессы модернизации.

Маржан САДУАКАСОВА,
судья СМЭС Алматинской области.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТУРНИР

ЖҮЛДЕМЕН ОРАЛҒАН ҚЫЗҒА 1,5 миллион теңге табысталды

«ЖАСТАР» СПОРТ САРАЙЫНДА СОЦИАЛИСТІК ЕҢБЕК ЕРІ ЗЫЛИХА ТАМШЫБАЕВАНЫ ЕСКЕ АЛУҒА АРНАЛҒАН ЕРЛЕР МЕН ӘЙЕЛДЕР АРАСЫНДА ЕРКІН КҮРЕСТЕН РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ТУРНИР ӨТТІ. ДОДАҒА ӘР ӨҢІРДЕН ІРІКТЕЛІП КЕЛГЕН 250-ДЕН АСТАМ СПОРТШЫ ҚАТЫСТЫ.

Мемлекет және қоғам қайраткерін еске алуға арналған жарыстың ашылу салтанатында сөз алған облыстық дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Нұрбақыт Теңізбаев: – Социалистік Еңбек Ері атындағы турнир облысымызда дәстүрлі түрде ұйымдастырылып келеді. Бұл – маңызды жарыс. Себебі, татами төрінде мықтылығын дәлелдеген балуанға «спорт шебері» атағы беріледі. Мықтылар жеңіске жетсін, – деп балуандарға сәттілік тіледі.

Осыдан кейін Нұрбақыт Молдахметұлы Норвегияда өткен әлем біріншілігінің күміс жүлдегері Жәмиля Бақбергенованы жеңісімен құттықтап, 1,5 млн.теңгенің сертификатын табыстады. Ал жеке жаттықтырушысы Қайрат Сағадиевке 500 мың теңгенің сертификаты берілді.

Өз кезегінде Жәмиля Бақбергенова: «Ең бірінші «спорт шебері» атағын Зылиха Тамшыбаева апамыздың турнирінде алған едім. Ақтық сында өзбек балуанын ұттым. Бұл турнир жастарды шыңдайды. Қазір Азия ойындарына дайындалып жүрмін. Қолдау көрсетіп жатқан облыс әкімі мен спорт басқармасының басшысына үлкен алғыс білдіремін, – деді.

Әлем, Азия біріншілігі жүлдегерлерінің басын қосқан турнир облысымызда осымен 9-рет ұйымдастырылып отыр. Дода тартысты басталды. Балуандар жеңістің желкенін көтеру үшін татами төрінде барын салып күресті. Сайыс үш күнге созылды.

Айдар ҚАЛИЕВ

АУДАНДА

КӘСІПКЕРЛЕРДІҢ КӨМЕГІМЕН күрес мектебі ашылды

Дене шынықтыру мен спорттың бұқаралық сипатын дамытып, халқымыздың саулауатты өмір салтын жаңғырту – бүгінгі күннің мәселесі. Бұған мемлекетімізде барынша қолдау жасап келеді. Жергілікті жерде адамдардың спортпен шұғылдануына қажетті нысандардың материалдық-техникалық базасын нығайтуға да ерекше көңіл бөлінуде. Ауылдарда жаңа спорт алаңдары салынып, бұрынғы жаттығу залдары күрделі жөндеуден өткізілуде. Бұл бағыттағы істерді өрістетуге кәсіпкерлер қауымы да бет бұра бастады. Бұған бір мысал – жазиралы Жаркент өңіріндегі Тұрпан ауылы тұрғындарының ауылды өздері көркейтуге ден қойғаны.

Өткен жылы қазан айында осы ауылдың Жалғас, Жандос есімді ағайынды кәсіпкер азаматтары ауылдастарына Спорт сарайын салып беруге ынта білдіріп, ауыл орталығындағы бос жатқан 500 шаршы метр алаңға құрылыс қазығын қаққан болатын. Үстіміздегі жылдың наурыз айынан бастап ұйымшылдықпен жүргізіліп, Жұмақан Нұржауов басқарған ауыл азаматтарынан құрылған құрылыс бригадасы сапалы, қарқынды жұмыс жасады.

Құрылыста Жұмағали Әуелханұлы, Ақиық Серікұлы, Ернар Тоқтарбекұлы, Дастан Талғатұлы, тағы басқа ауыл азаматтары тұрақты еңбек етті. Спорт сарайының жылу жүйесін Серік Садыбекұлы жасады. Сөйтіп, Тәуелсіздігіміздің 30 жылдық тойы аясында кәсіпкер азаматтар Жалғас пен Жандос Алтынбековтер ауылдастарына тарту еткен Тұрпан күрес мектебінің ашылу салтанаты өткен сенбіде өткізілді.

Салтанатты сәтте облыстық дене шынықтыру және спорт басқармасының басшысы Нұрбақыт Теңізбаев, Панфилов аудандық ішкі саясат бөлімінің басшысы Марат Іліпов, спорт ардагері Ардақ Назаров, Панфилов аудандық ардагерлер ұйымының төрағасы Тоқтарбай Керімқұлов, өңірдегі белгілі кәсіпкер Тасқын Жапарқұл, аудандық әйелдер кеңесінің төрайымы Күлғайша Бердіғұлова, тағы басқа да алыс-жақыннан кел-

ген құрметті қонақтар бір уақытта 60 спортшы бала жаттығу жасайтын спорт залы мен жаттығу алаңын, шағын футбол алаңын салып берген «Жаркент-Алғыр» ЖШС құрылыс ұйымының директоры Жалғас Дәулеткелдіұлы мен оның бауыры Жандосқа алғыс сезімін жаудырды.

Шара барысында облыстық спорт басқармасының басшысы Нұрбақыт Теңізбаев Жалғас пен Жандосты «Алматы облысы спортына үлес қосқаны үшін» төсбелгісімен және олардың аналары Жанарқан Жұмабаева мен Гүлнар Жүнісованы республикалық «Спорт» журналы редакция алқасының шешімімен берілген «Ата-ана даңқы» орденімен марапаттады. Сондай-ақ жомарт жандар мен құрылысқа үлес қосқан азаматтар аудан әкімінің Құрмет грамоталарымен, Алғыс хаттарымен марапатталып, басқа да сый-сияпаттар жасалды.

Айтпақшы, осы Жалғас пен Жандос Сарыбел ауылдық округінің кіреберіс шекара шебіндегі жотаға биіктігі 30 метрлік Қазақстан Туын желбіретіп, мұны да Тәуелсіздіктің 30 жылдық тойына тарту еткенін айтып өткеніміз абзал.

Мырзағали НҮРСЕЙІТ
ПАНФИЛОВ АУДАНЫ

?

НҰРҚАНАТ РАЙЫС ЖАРЫСТЫ ШИРЕК ФИНАЛДА АЯҚТАДЫ

21 жастағы қазақстандық боксшы жекпе-жекте жап-жақсы өткізді. Сілтеген жұдырығы ауа қармап қалғаны жоқ. Десе де төрешілер шешімі екі жарылып, 3:2 есебімен Салватордың пайдасына шешілді.

Күндізгі сессияда шаршы алаңға шыққан бес боксшымыздың үшеуі жартылай финалға шықты. Теміртас Жүсіпов, Махмұд Сабырхан мен Абылайхан Жүсіпов кемі қоржынға қола медаль салып тұр. Ал Саматәлі Төлтаев пен Нұрқанат Райысқа сәттілік серік болмады.

Бокстан 75 килоға дейінгі салмақта әлем чемпионатының жүлдесі қазақстандық боксшыға бұйырмады. Бұл салмақта бақ сынаған Нұрқанат Райыс ширек финалда Италиядан келген Салватор Кавалерроға төрешілер шешімі бойынша 3:2 есебімен жол берді.

Кешкі сессияда тағы бес боксшымыз шаршы алаңға шығады. Күрзі жұдырықты қазақ жігіттеріне жеңіс тілейміз.

51 кило
Сәкен Бибосынов – Юберхен Мартинес (Колумбия) — 23:00-де шығады.

57 кило
Серік Теміржанов – Эдуард Савин (Ресей) — шамамен 23:20-23:30-дарда шығады.

63,5 кило
Санатәлі Төлтаев – Рис Линч (Шотландия) — шамамен 00:00-00:15-терде шығады.

71 кило

Асланбек Шымбергенов – Юрий Захариев (Украина) — шамамен 00:15-00:30-дарда шығады.

80 кило
Нұрбек Оралбай – Владимир Мирончиков (Сербия) — шамамен 00:45-01:00-дерде шығады.

Бокстан әлем чемпионаты 6 қарашаға дейін созылады. Жарыстың жүлде қоры 2,6 миллион долларды құрайды. Жарыс жеңімпаздары 100 мың АҚШ долларына ие болады. Күміс жүлдегерлер – 50 мың, қола жүлдегерлер 25 мың доллар алады.

«МЕЙІРІМНІҢ» ӨНЕРЛІ ҰЛАНДАРЫ

Айгүл ТӨЛЕГЕНОВА: «Қызымның есімі – Айзере, 10 жаста. Ол қаладағы №28 ІТ мектептің 5-ші сыныбында оқиды. Отбасында 3-ші бала, әпкесі және ағасы бар. Бауырларымен қарым-қатынасы өте жақсы. Кішкене кезінен өзіне не керегін, не қалайтынын біледі. Әпкесі мен ағасына қарап мектепке баруға асығатын. Үш жарым жасында «мені мектепке апаршы», – дейтін үнемі. Төрт жасқа тола салысымен мектепалды даярлыққа апардық. Талабының арқасында әлі күнге дейін оқуда озат, не істеседе бар ынтасымен, қызығушылықпен жасағанды ұнатады. Екінші сыныптан бастап өз қалауымен хореографияға барып жүр. Би билегенді, қолдан түрлі заттар жасағанды, сурет салғанды жақсы көреді. Қолөнер мен биден байқауларға қатысып, жүлделі орындармен марапатталды. «Мейірім» орталығы ашылғаннан бері «Бейнелеу» үйірмесіне барады. Қосымшадан келе салысымен салған суреттерін қайта салып, оларды әдемілеп бояп отырады. Балаларды өнерге баулуда осындай орталық ашқан Гүлмира ханымға және оның ұжымына айтар алғысым шексіз».

Мінезі тұйықтау, көп сөйлей бермейді. Сол себепті де үйірмеге берген болатынмын. Бір-біріне серік болсын деген мақсатпен екі қызымды да «Мейірім» шығармашылық орталығына «Актерлік өнер» үйірмесіне бердім. Аз ғана уақыт ішінде қыздар өздерін емін-еркін ұстауды, сөйлеу мәнерін, мимикамен жұмыс жасауды үйренді. Ойларын анық жеткізеді, көпшілік алдында қысылмай сөйлеуді де бойларына сіңіріп жатыр. Актер болудың қыр-сырын да біліп келеді. Екеуіде айнаның алдына отырып алып түрлі мимикалармен, бірде күліп, бірде мұңайып жаттығулар жасайды. Болашақта актриса боламыз деген армандары бар.

Мен балаларымды осындай үйірмеге бергеніме қуанамын. Қыздарымның керемет орталыққа барып, өнерлерін ұштап жатқанына ризамын. «Мейірім» шығармашылық орталығының ұстаздарының еңбегі жана берсін. Актерлық қырларына баулып жатқан Жұматай Әміреевке де рақмет айтқым келеді. «Мейірімнің» өнерлі ұландары көбейе берсін».

Айгерім ҚАЖИЕВА: «Отбасында – төрт бала. Екі ұл, екі қызым бар. Қыздарым осы «Мейірім» шығармашылық орталығындағы үйірмеге барады. Тұңғышым – Айым, 11 жаста. Көктал шағын ауданындағы №11 мектепте оқиды. Бос уақытында отырып ән айтқанды, би билегенді ұнатады. Әр нәрсеге қызығушылығы басым. Ал, екінші қызым – Гүлімнің жасы сегізде. Олда №11 мектепте оқиды. Сабақтан келген соң қолөнермен айналысқанды ұнатады.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

БІЛГЕНГЕ МАРЖАН

Суық күнде біздің ағзамыз «энергияны үнемдеуді» қажет етеді. Өйткені күн сәулесі мен жылу түріндегі энергия көздері аз. Тамақ – жылынудың және өзін қоректік заттардың жеткілікті мөлшерімен қамтамасыз етудің қолжетімді әдістерінің бірі. Алайда суық күндері кей өнімдерден бас тартқан жөн.

СУЫҚ КҮНДЕ ҚАНДАЙ ТАҒАМНАН БАС ТАРТҚАН АБЗАЛ?

Жартылай дайын өнімдер мен фаст-фуд
Калориясы өте жоғары және оған қоса қорек құндылығы өте төмен өнімдер — суық мезгілде ағза үшін нағыз жау. Мұндай тамақтың ағза үшін ПӘК (пайдалы әсер коэффициенті) өте төмен: оларды жеген кезде "бос" калория мен минимум пайдалы зат (дәрумендер, минералдар, антиоксиданттар) аласыз. Оған барлық фаст-фуд және қайта өңделген өнімдер (қытырлақ картоп, фри, шұжық) жатады. Оларды қарапайым, бірақ құнарлы тамақтарға ауыстырған жөн. Мысалы: бұқтырылып піскен ет пен суға піскен күріш және қосымша көкөністі салат.

Салқын сорпалар
Гаспачо, көк сорпа (окрошка), қызылша сорпасы — асқазанға қысым түсіретін тамақтар. Бұл сорпаларды жазда ғана ішіп, қыста ағзаны қосымша салқындататын тамақ жемеген жөн.

Мерзімдік емес өнімдер
Мерзімдік көкөністер мен жемістерді көбірек жеген дұрыс. Себебі олардың құрамында дәрумендер мен пайдалы заттар мол болады. Әр өнімді өз мерзімінде жеген ағзаға пайдалырақ болады. Күзде дүкен сөрелері мерзімдік көкөністер мен жеміс-жидектерге толы болады. Мысалы, асқабақ, саңырауқұлақ, қырыққабаттың барлық түрін және итмұрын, мүкжидекке мән беріңіз.

Құрамында қанты көп өнімдер
Бір қарағанда қыста өзімізді дәмді десертпен еркелетуге болатын секілді көрінеді, себебі жылдың бұл мезгілінде қосымша энергияны қажет етеміз. Бірақ қантты көп мөлшерде қолдану иммунитетті әлсірететінін ескерген жөн. Өйтпесе соның әсерінен жиі ауыруыңыз әбден мүмкін. Күзде және қыста ағзаға қажетті қант мөлшерін алу үшін қанты аз десерттерге және тәтті жемістерге мән беріңіз.

Алкогольді өнімдер
Суық мезгілде рационнан құрамында алкогольі бар өнімдерді азайту керек. Жалпы алкогольдің ағзаға зиян екенін білеміз. Сондай-ақ алкогольдің калориясы көп. Ол метаболизмді баяулатып, аштық сезімін күшейтеді. Сондықтан тамақты көп жеп, артық салмақ қосыңыз әбден мүмкін.

massaget.kz